Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 53 (9289).

1988 йил 17 март пайшанба

Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Советининг саккизинчи сессияси 1988 йил 7 апрель куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
А. РОМАНОВСКИЙ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1988 йил 16 март.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми шуни маълум қиладики, ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Совети саккизинчи сессиясининг муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш назарда тутилмоқда:

1. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини бошқаришнинг бош схемаси тўғрисида.
2. «Ўзбекистон ССР давлат турмушига оид муҳим масалаларни халқнинг муҳокама қилиши тўғрисида» Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.
3. Миллатлараро муносабатлар ва интернационал тарбия масалалари юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг комиссиясини тузиш тўғрисида.
4. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш ҳақида.

МЕҲМОНДЎСТ ЮГОСЛАВИЯ ДИЁРИДА

БЕЛГРАД, 15 март (ТАСС махсус мухбирлари). Югославия Коммунистлар Союзи Марказий Комитетида КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг Югославия раҳбарияти билан музокаралари давом этди.

М. С. Горбачев билан ЮКС Марказий Комитети Президиумининг Раиси Б. Крунич КПСС билан ЮКС фаолиятининг актуал масалалари юзасидан, иккала партия ва мамлакатлар ўртасидаги муносабатларнинг аҳволи ва уни ривожлантириш истиқболлари тўғрисида, ҳозирги давр ва халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг асосий проблемалари юзасидан манфаатдорлик билан батафсил фикрлашиб олдилар.

* * *

Шу куни ЮСФР Федерацияси палатасида М. С. Горбачев, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев, ЮСФР Президиумининг Раиси Л. Мойсов, ЮКС Марказий Комитети Президиумининг Раиси Б. Крунич иштирокида Совет—Югославия Декларациясини қабул қилиш маросими бўлди.

СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари И. С. Силаев билан ЮСФР Иттифоқ Ижроия Вечеси раисининг ўринбосари Я. Землярич СССР билан ЮСФР ўртасида 2000 йилгача бўлган даврда иқтисодий ҳамкорликнинг узоқ муддатли программасини имзоладилар.

ЮСФРнинг Москвадаги ахборот-маданият маркази тўғрисидаги битим ҳамда маориф ва илмий даражалар тўғрисидаги ҳужжатларни ўзаро тан олиш ҳақидаги битим ҳам имзоланди.

* * *

М. С. Горбачев куннинг иккинчи ярмида Югославия Коммунистик ёшлар союзининг 1943 йилда ҳалок бўлган раҳбари Иво Лола Рибар номидаги машинасозлик бирлашмаси иши билан танишди.

Бош директор М. Милоевич совет раҳбарини табриклаб бундай деди: коллективимиз ўзи ишлаб чиқарган кўпгина station...

Учрашувда М. С. Горбачев нутқ сўзлади. У бундай деди: партияларимиз ва халқларимизнинг, иккала мамлакат ишчилар синфининг дўстлиги — Югославия заминидаги ҳар қандай учрашувнинг негизидир. Айни шу сабабли бизнинг алоқаларимиз самимийлик, хайриҳоҳлик, дўстлик руҳида ўтмоқда. Сизларни ишонтириб айтмоқчиманки, совет кишилари — коммунистлар ҳам, партиясизлар ҳам, катталар ва ёшлар ҳам бу дўстликка содиқдирлар.

Сизлар меҳнат қилишни биласизлар. Сизларга янги катта-катта муваффақиятлар тилаймиз. Сизлар тайёрлаган маҳсулотлардан Москва, Минск, бошқа жуда кўп шаҳарлардаги корхоналарда фойдаланилмоқда. Ҳамкорлигимиз қандай кенг тус олди! Бу ҳамкорлик сизларга ҳам, бизга ҳам фойдали деб ҳисоблайман, чунки олға томон ҳаракат қилиш вазифаларини қўлни-қўлга бериб, ёнма-ён туриб, биргаликда ҳал этишга имкон беради.

Визит ҳамкорлигимиз даражаси юксаклигини тасдиқламоқда. Қилинган ишлар халқларимиз ва мамлакатларимизга, социализмга, шугина эмас — дунёда соғлом муносабатларни ўрнатишга хизмат қилади. Аммо биз буларнинг ҳаммасини қайд этар эканмиз, шундай бўлса ҳам, ўз музокараларимизни энг аввало ҳамкорлигимиз кенгайиб, мустаҳкамланиб, янада чуқурлашиб бориши учун, сиёсий мулоқотни ҳам, иқтисодий ҳамкорликни ҳам, фан ва маданият соҳасидаги ҳамкорликни ҳам федерал даражада, регионал даражада, корхоналар даражасида, шахсий мулоқотлар даражасида ўз ичига олиши учун асосан нималар қилиш кераклигига бағишладик.

Биз дунёдаги аҳволни муҳокама қилишга, шу жумладан қуролсизланиш жараёни авж олишига кўмаклашиш учун, халқларнинг ядро қуролини тугатиш учун, қурол-яроғларнинг бошқа турлари — ҳам химиявий қуроллар, ҳам оддий қурол-яроғларни қисқартириш учун кураши кучайиб бориши учун қандай қилиб яхшироқ ҳаракат қилишни муҳокама қилишга кўп вақт сарфладик.

Биз музокараларнинг қандай ўтганлигидан мамнунмиз. Музокаралар қарашларимизнинг кенг кўламдаги ўхшашлиги, ошкоралиги билан ажралиб турди. Самимий, дўстона, рўй-ростлик муҳитида ўтди. Бу гапларимни дастлабки ҳисобот сифатида қабул қилишларингизни сўрайман. Совет делегацияси ҳам, Югославия раҳбарияти ҳам энг асосий ишни бажарди — дўстликни мустаҳкамлаш учун, алоқаларимизни ҳар томонлама ривожлантириш учун курашаётган Югославия халқининг, Совет Иттифоқи халқининг иродасини ифода этди.

Шу ерда, ишлаб чиқариш коллективида иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман. Ҳозир биздаги ибора билан айтганда, савдо-сотиқнинг ўзи билан узоққа бориб бўлмайди. Кооперация, оқилона меҳнат тақсимоти фан-техника ҳамкорлиги, бир-биримизнинг ишимизни ўзаро тўлдириш зарур. Фақат мана шундай йўлдан борган тақдирдагина суръатни оширишимиз ва илғор мамлакатлар билан баравар қадам ташлашимиз мумкин.

Бизнинг қайта қуришимиз — ўзимиз танлаб олган сиёсатдир. Қайта қуриш — биз учун керак. Аммо бизнинг қайта қуришимиз бутун дунё учун ҳам жуда катта аҳамиятга эга эканлигини тушунамиз. Биз социалистик мамлакатлардаги ўз дўстларимиз олдидаги, ҳам бутун дунё меҳнаткашлари олдидаги масъулиятимизни ҳис этамиз.

Бизнинг орқага қайтишимизга йўл йўқ. Биз ҳатто бу йўлда тўхтаб ҳам қололмаймиз. Бизнинг битта йўлимиз бор. Шу сабабли биз дадил олға ҳаракат қилаверамиз, авантюраларсиз, катта сакрашларсиз ва босқичлардан сакраб ўтмай, аммо танлаб олган йўлимиздан қатъият ва изчиллик билан олға бораверамиз. Бу — ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар, ёшлар, ветеранларнинг бутун кучини — жамиятимизнинг бутун кучини қайта қуришга, социалистик жамиятимизни янгилашга жалб этиш учун жамиятимизни демократиялаш йўлидир.

Биз демократизм, маҳаллий меҳнат коллективлари ташаббусларини кенг ривожлантириш билан тўғри сиёсатни белгилаб берадиган, техника сиёсати ва хўжалик сиёсатини белгилаб берадиган марказ ўртасида ўзаро тўғри муносабатни топишимиз лозим. Бу шунинг учун ҳам жуда муҳимки, хатолардан ҳоли бўлишга имкон беради, агар бундай хатоларга йўл қўйилса, улар Совет Иттифоқи каби давлатда айниқса жуда қимматга тушади.

Совет Иттифоқи — кўплаб халқлар, юздан ортиқ миллат яшайдиган мамлакатдир, бу — республикалар, автоном областлар, миллий округлардир. Ҳар бир республикада миллий зиёлилар камол топган, ҳар бир халқнинг ўз қадр-қиммати мустаҳкамланган. Шу сабабли ҳозир биз республикалардаги аҳволни ҳисобга олмай туриб, мамлакатимизнинг бепоён кенгликларида яшаётган ҳар бир миллатнинг, ҳар бир элатнинг манфаатларини ҳисобга олмай туриб, бирорта масалани ҳам ҳал қила олмаймиз. Биз буни унутиб қўйган жойларимизда бизга эслатиб қўйишмоқда. Қайта қуриш давомида бу масалаларга жуда катта эътибор бермоқдамиз. Мен сизларга ана шулар ҳақида гапирмоқчи эдим. Яна бир нарсани илова қилишим мумкин: биз социалистик мамлакатларнинг ҳар томонлама ҳамкорлик қилиши, барча йўналишларда улар билан баҳамжиҳат ҳаракат қилиш, бутун дунёда тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш тарафдоримиз.

«Иво Лола Рибар» ишлаб чиқариш бирлашмасида учрашув пайти.
ТАСС телефотоси.

СОВЕТ ХАЛҚИГА ЭЗГУ ТУЙҒУЛАР ИЗҲОРИ

БЕЛГРАД, 15 март. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун федерация палатасида ЮСФР Президиуми билан ЮКС Марказий Комитетининг Президиуми КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев шарафига зиёфат бердилар. КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. С. Силаев, СССРнинг ЮСФРдаги элчиси В. Ф. Мальцев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси Г. Х. Шахназаров ҳам ҳозир бўлдилар.

Залда ЮСФР Президиумининг Раиси Л. Майсов, ЮКС Марказий Комитети Президиумининг Раиси Б. Крунич, ЮСФР Скупшчинасининг Раиси М. Рожич, ЮСФР Иттифоқ ижроия вечесининг Раиси Б. Микулич, бошқа давлат ва партия арбоблари, Сербия Социалистик Республикасининг раҳбарлари, ЮСФРнинг СССРдаги элчиси М. Вереш бор эдилар.

Л. Мойсов ҳозир бўлган кишиларга мурожаат этиб, нутқ сўзлади. Муҳтарам Бош секретарь, Сизни Югославия Социалистик Федератив Республикаси Президиуми билан Югославия Коммунистлар союзи Марказий Комитети Президиуми номидан табриклаб, мамлакатимизда бўлишингиз завқли ўтишини тилашдек ёқимли вазифа менинг зиммамга тушди ва бундан мен шахсан ғоят мамнунман, деди у.

Музокаралар давомида бизнинг ўз-ўзини бошқарувчи федератив социалистик тузумимиз моҳиятини Сизнинг кўз ўнгингизда тасвирлаб бериш, шунингдек, ҳозирги вақтда меҳнаткашлар, Коммунистлар союзи, барча халқларимиз ва элатларимиз сарфлаётган куч-ғайратларни намойиш этиш ниятидамиз. Сизлар бизнинг мамлакатимиз билан — социалистик революция мамлакати билан яқинроқ танишиб олишингизни хоҳлаймиз, мамлакатимизнинг ривожланиши қаршиликка ва турғунлик ҳолатларига дуч келмоқда, аммо у доимо олға ҳаракат қилишга интилмоқда, мамлакатимиз ўз ғалабалари ва принципларини ҳурмат қилади, берилган қурбонларни эсда тутади ва бошқа мамлакатларда берилган қурбонларни қадрлай олади.

Бугун биз иккинчи жаҳон уруши йилларида биргаликдаги курашимизни ва умумий катта талафотларни эсга оламиз, ўша қийин кунларда тобланган дўстликни эсга оламиз. Октябрь революциясининг шонли кунлари умумий хотираларимизда абадий сақланиб қолади. Бу революцияда Югославиянинг неча ўн минглаб революционерлари, шу жумладан ўша пайтда ёш бўлган Иосиф Броз ҳам қатнашган эдилар. Уларнинг баъзилари, чунончи, Данило Срдич ва Олеко Дундич Қизил Армиянинг донгдор командирлари бўлган эдилар. Дарвоқе, биз Совет Иттифоқига ҳужум қилинган кун, 1941 йил 22 июнида Югославия коммунистлари Югославия халқларига мурожаат этиб, фашист босқинчиларига қарши курашда СССРга бутун воситалар билан ёрдам бериш ҳақида қилган даъватни ҳеч қачон унута олмаймиз.

Совет Иттифоқида рўй бераётган янги жараёнлар мамлакатимизда зўр қизиқиш билан кузатиб борилмоқда ва эътироф этилмоқда. Ўртоқ Горбачев, Сизнинг социалистик тафаккур хазинасига ва Совет Иттифоқидаги социалистик ижтимоий муносабатларни демократик ривожлантириш практикасига, халқаро муносабатлардаги иқлимни умуман ўзгартириш йўлидаги куч-ғайратларга шахсан қўшаётган ҳиссангизни биз юксак баҳолаймиз. Бизнинг фикримизча, бу— мамлакатингизда қайта қуриш сиёсати, деб эълон қилинган ва олисни кўзловчи ўзгартишларнинг моҳиятидир.

Барча поғоналардаги ва ҳамма соҳалардаги Югославия — Совет мулоқотлари эндиликда янги мазмун касб этиб, ўзига янги омил олаётганлигини ҳақли равишда айтиш мумкин. Шу кунларда Белграддаги музокараларимиз, шунингдек бўлғуси учрашувлар бундан яққол далолат беради. Бундай мулоқотлар социализм қурилишидаги тажрибани ўзаро бойитишга, унинг обрў-эътиборини янада оширишга хизмат қилади.

Мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликка бир неча бор юқори баҳо берилди. Ҳамкорлигимиз шундай баҳога лойиқдир. Аммо биз ҳамиша, айниқса, келгуси йилларда бундан кўпроқ натижаларга эришишимиз мумкин.

Қуролланиш пойгаси жараёнини тўхтатиш — янада хавфсизроқ халқаро муносабатларни ривожлантириш йўлидаги куч-ғайратларда биринчи ва энг зарур вазифадир. Ўртача ва камроқ олислик ракеталари хусусидаги Совет — Америка битими ҳақли равишда тарихда мислсиз тарихий имконият, деб аталди. Бу қирқ йилдан кўпроқ вақтдан бери биринчи бор ядровий аслаҳахоналарни қисқартиришдан дарак берувчи муҳим ҳужжатгина эмас. Унинг кенгроқ сиёсий ва психологик самараси бор: у барча халқлар учун мустаҳкам тинчлик ва хавфсизликка, қурол-яроғсиз дунёга эришишнинг бошқа йўлларини излаш зарур, деган фикрни келтириб чиқаради.

Қўшилмаслик сиёсати принципларига асосланиб келаётган Югославия Социалистик Федератив Республикаси ўз фаолиятида тинчликсевар ва адолатлироқ дунё тўғрисидаги социалистик олий мақсадларга амал қилмоқда. Ана шу олий мақсадлар революция давомида бизга илҳом бериб келган ва ҳозирги вақтда ҳам бизга доимо илҳом бериб турибди.

Сизнинг визитингиз ва биз ўтказаётган амалий музокаралар муносабати билан яна бир бор чуқур мамнуният изҳор этишга, шунингдек, иккала социалистик мамлакатимиз ўртасидаги, Югославия Коммунистлар союзи билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўртасидаги самарали, тенг ҳуқуқли ҳамкорликнинг янада қулай истиқболлари хусусида умид билдиришга ижозат бергайсиз, деди сўзининг охирида Л. Мойсов. Бу муносабатларнинг қулай ривожланиши келгусида ҳам ўзимиз қабул этган декларацияга биз ёзиб қўйган ва бизнинг дунёга мурожаатномамиз, деб ҳисоблайдиган юксак принципларга риоя этишда бундан буён ҳам илҳомбахш намуна бўлиб хизмат қилишига ишонамиз.

М. С. Горбачев жавоб нутқи сўзлади.

Биз Югославия диёрига қадам қўйган дастлабки дақиқалардан бошлаб бизга нисбатан сидқидиллик ва хайрихоҳлик, ғоят дўстона муносабат муҳитини ҳис этдик, деди у.

Музокараларимиз давомида биз жуда кўп масалалар хусусида югославиялик ўртоқлар билан батафсил фикрлашдик. Бу — ошкора, ўртоқларча, амалий суҳбат бўлди, бу суҳбат Совет — Югославия муносабатларининг бутун комплексига яхши омил бахш этади, деб умид қиламиз.

Биз қабул этган декларация ҳам шунга хизмат қилиши шубҳасиз. У 1955—1956 йиллардаги тарихий ҳужжатларнинг барча асосий қоидаларини мустаҳкамлайди. Айни вақтда унда ўтган ўн йилликлар давомида орттирилган бой тажриба, атрофимиздаги дунёда рўй берган катта ўзгаришлар акс эттирилган. Бизнинг муштарак ниятларимиз ўзаро алоқаларнинг янги манбаларини ижодий қидириб, шу алоқаларни янада мустаҳкамлашдан, биргаликдаги куч-ғайратларнинг хилма-хил усулларини ишга солишдан иборат.

Агар экономика ҳақида гапирадиган бўлсак, оддий товар айирбошлаш: сиз бизга, биз — сизга принципи асосига қуриладиган алоқалар ўрнини куч-ғайратларни бирлаштиришга, бир-биримизнинг кучли жиҳатларимиздан фойдаланишга, кооперацияга асосланган янада етукроқ муносабатлар оладиган пайт келди Кооперация — замоннинг ҳақиқий рамзидир.

Социалистик дунёда янги ижтимоий тузумга янги ҳаётий куч бахш этиши, уни барча жиҳатлардан — иқтисодий, сиёсий, мафкуравий жиҳатлардан бир поғона юқори кўтариши лозим бўлган ўзгартишлар ва ислоҳотлар жараёни авж олиб бормоқда.

Биз социализмнинг келажагига астойдил ишонамиз. Албатта, биз Совет Иттифоқида бошланган қайта қуриш партия билан халқнинг ижодий кучларини зўр бериб ишга солишни талаб қилади, анчагина вақтни олади. Аммо биз тўғри йўлни танлаб олганимизга, бу йўл халқнинг турмуш даражасини анча яхшилаш имконини беришга, социалистик ғоянинг ўзига янги жозиба бахш этишига ишончимиз комил.

Бўлиб ўтган музокараларда халқаро турмушнинг Совет Иттифоқи ва Югославия манфаатлари бевосита туташадиган соҳаларига алоҳида зўр эътибор берилди. Биринчи галда тинчлик ва қуролсизланиш учун курашнинг энг муҳим муаммоларига, Европадаги вазиятга, қўшилмаган давлатларнинг жаҳон сиёсатидаги ролига катта эътибор берилди.

Қўшилмаган давлатлар орасида Совет Иттифоқининг яхши дўстлари кўп. Биз уларнинг статусига ҳурмат билан қараймиз, замонамизнинг йирик сиёсий кучи бўлмиш қўшилмаслик ҳаракатининг позициясини эътиборга олишга интиламиз.

Кескин жаҳоншумул муаммолар юки ишкаллаштириб турган ва оммавий қирғин қуроли тўлиб-тошиб ётган ҳозирги ўзаро боғлиқ ва айни вақтда зиддиятли дунёда ҳаммамизнинг уруш хавфи йўлига тўсиқ қўйишдан ҳам муҳимроқ ишимиз йўқ.

Биз ғарбдаги баъзи сиёсий кучларнинг эндигина бошланган қуролсизланиш ўрнини янги қўшимча қуролланиш билан тўлдириш йўлидаги уринишларига салбий муносабатимизни рўй-рост ва очиқ-ойдин айтаяпмиз, Биз қитъанинг парчаланиши чуқурлаштирилишига қаршимиз, халқларнинг яшаши учун чинакамига қулай бўлган умумевропа хонадонини барпо этиш ва ободонлаштириш тарафдоримиз.

Европаликлардан бошқалар ҳам бунга ўз ҳиссасини қўшиши мумкин. Қитъанинг муштараклиги тўғрисидаги фикрларимиз унинг мумтозлиги ғояларидан, Европоцентризмдан олисдир.

Умумевропа хонадони бўш жойда барпо этила бошлаётгани йўқ. Хельсинки жараёни ўзанида юзага келган кўп нарсалар унинг пойдеворига қўйилган, хўш, келгусида нима қилиш керак, деган масала пайдо бўлади. Бошқа ҳамма ердагидан кўра ҳам бу ерда, аввало ядровий, химиявий, оддий қурол-яроғлар аслаҳахоналарини қисқартириш зарур. Хавфсизлик ҳамма учун фақат тенг бўлиши мумкин, ҳарбий доктриналарнинг қатъий мудофаа характери унинг энг муҳим шарти бўлиб қолиши лозим.

Давлат, миллат, экономика манфаатларининг хилма-хиллигини тан олиш билан бирга улар ўртасидаги тўқнашувлар вайронагарчилик тусини олмаслигига интилиш керак. Европадаги яхши қўшничиликнинг ҳалол ва самарали сиёсати, янгича фикрлаш позицияларига асосланувчи сиёсат керак.

Башарти Европанинг парчаланишини бартараф қилиш зарурлиги ҳақида тез-тез гапираётган ғарб давлатларининг раҳбарлари ҳақиқатан ҳам бундан манфаатдор бўлсалар, бизнинг фикримизча, ҳозир бу йўлдан олға силжиш учун тарихий имконият очилмоқда. Бундан бошқа йўл оқилона эмас, у барча халқларнинг манфаатларига зид бўлган бўлур эди. Бундан ташқари мутлақо ҳалокатли йўл бўлур эди.

Ўртоқлар, учрашувларимиз ва суҳбатларимиз натижасида Совет — Югославия ҳамкорлиги иккала мамлакатларимиз халқларининг манфаатлари йўлида, тинчлик ва социализм манфаатлари йўлида ривожланиб, мустаҳкамланаверишига яна бир бор ишонч изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Югославия коммунистлар союзига, қардош югослав халқига барча ишлари ва ташаббусларида муваффақият тилаймиз, деди пировардида М. С. Горбачев.

* * *

Л. Мойсов билан М. С. Горбачевнинг нутқлари қарсаклар билан кутиб олинди. Нутқлар тугагач, иккала мамлакатнинг давлат гимнлари ижро этилди.

Дўстона вазиятда ўтган зиёфатдан кейин Югославия санъат усталари концерт қўйиб бердилар.

А. БЕЛИКОВ,
А. КОНДРАШОВ,
Г. ШИШКИН.

РЕВОЛЮЦИЯ ЖАРЧИСИНИНГ ЮБИЛЕЙИГА

1989 йил март ойида ўзбек совет адабиётининг асосчиси, революциянинг оташин жарчиси Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий туғилган кунга юз йил тўлади. Ҳамза биринчи ўзбек совет ёзувчиси ва шоири, биринчи драматурги ва режиссёри, композитори ва ижрочиси, публицисти, педагоги, жамоат арбоби бўлган.

Ўзбек бадиий маданиятининг бошловчиси Ҳамза ижодининг ҳамма соҳаларида ҳақиқий новатор эканини кўрсатганди. У Ўрта Осиё халқлари бадиий ижодиётига янги ғоялар ва ёрқин образлар киритган, бу ғоя ва образлар ифодасининг янги-янги шаклларини очган, янги жанрлар вужудга келтирганди. Унинг меҳнат аҳлига меҳри ва изчил интернационализми, қолоқлик ва жаҳолатнинг ҳар қандай кўринишларига, шу жумладан динга ошкора ва дадил муносабатда бўлганлиги Ўзбекистон, Ўрта Осиёдаги бошқа республикалар ижодкор зиёлиларини, барча меҳнаткашларини сиёсий ва социал-маънавий жиҳатдан тарбиялашга кўмаклашди.

Ҳамза ўз асарлари билан кўп миллатли совет адабиёти, совет маданиятининг шон-шуҳратини оширди. Социалистик қурилиш мавзуи коммунист — шоирнинг Октябрдан кейинги ижодида асосий мавзу бўлиб қолди. Унинг номи Ўзбекистондагина эмас, шу билан бирга кўп миллатли мамлакатимизда ҳам зўр ҳурмат билан эъзозланади.

Эрк ва меҳнат куйчисининг юз йиллик юбилейини ўтказиш ташкилот комитети тузилди. 14 март куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов раислигида ташкилот комитетининг мажлиси бўлди. Фарғона область ижроия комитетининг раиси Ҳ. Мажидов, республика нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг раиси С. Ш. Қурбонов, Ўзбекистон ССР маданият министри Ў. Р. Умарбеков юбилей тантаналарига тайёргарликнинг бориши тўғрисида ахборот бердилар.

Юбилейга тайёргарлик кунларида олимлар, маданият арбоблари, санъат ходимлари, ноширлар, оммавий ахборот воситалари катта иш қилишлари лозимлиги мажлисда айтиб ўтилди. Ҳамзанинг тўла асарлари тўпламини нашр этишга тайёргарлик кўрилмоқда. Қўқонда ва Ҳамзаободда ёдгорлик музейлари тайёрланмоқда. Аммо тайёргарлик ишлари ҳозирча кенг қулоч ёзган эмас.

Ташкилот комитетининг мажлисида Ҳамза туғилган куннинг юз йиллигини ўтказишга тайёргарликни кучайтириш борасида бир қанча тадбирлар белгиланди.

(ЎзТАГ).

● «Лоқайдлик гирдоби» мақоласи изидан

КЎЧАТ ЭКИШ ҚАНДАЙ БОРМОҚДА

Областимиз районларида кўчат экишнинг бориши ҳақида 15 мартгача бўлган маълумот. Биринчи устун — районлар, иккинчи устун—жами экиладиган майдон (га), учинчи устун — шу кунгача экилгани (минг туп), тўртинчи устун, шу жумладан, ток экиладиган жами майдон (га), бешинчи устун — шу кунгача экилгани.

Оққўрғон	—	34	—	6
Оҳангарон	35	36	20	32
Бекобод	60	16	30	1
Бўстонлиқ	100	20	20	2
Бўка	20	21	20	10
Ғалаба	20	35	30	5
Калинин	85	31	20	—
Коммунистик	60	41	40	67
Орджоникидзе	95	69	40	9
Паркент	285	75	210	27
Пискент	—	—	20	—
Ўрта Чирчиқ	—	—	—	—
Тошкент	45	21	20	10
Чиноз	45	63	20	32
Янгийўл	95	146	100	16
Область бўйича:	945	608	590	217

ЮҚОРИДАГИ маълумотдан кўриниб турибдики, ишни бошидан пухта қилган районларда мевали боғ яратиш, мавжуд боғларни реконструкция қилиш, токзорларни кенгайтириш ишлари жадал боряпти. Бу борада айниқса, Оққўрғон, Коммунистик, Орджоникидзе, Янгийўл ва Чиноз районларининг хўжаликларида ибратли тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, Оққўрғон районида ҳозиргача 34 гектар боғ, 6 гектар узумзор барпо этилди. Ваҳоланки, бу планда кўрсатилмаган эди. Чиноз райони хўжаликларида эса янги мевазорлар яратиш билан биргаликда эски боғларни реконструкция қилиш, қуриган дарахтлар ўрнига янгиларини экиш ҳам пухта ташкил этилмоқда. Масалан, ҳозиргача пландаги 30 гектар ўрнига 63 гектар ердаги боғ реконструкция қилинди. 12 гектар ерга қўшимча дарахт кўчатлари ўтқазилди. Бу борада Янгийўл райони боғбонлари ҳам барчага ўрнак бўлишмоқда.

Орджоникидзе райони хўжаликларида барча ички имкониятлар ишга солиниб, тансиқ мевали дарахтларнинг кўчатларини ўтқазишга катта эътибор берилмоқда. Жумладан, «Қибрай» совхозида ҳозиргача беш гектар ерга олча кўчатлари ўтқазилди. «Қизил Ўзбекистон» колхозида эса 20 гектар майдонда янги боғ яратилмоқда. Районда нокзорлар, гилосзорларни ҳам кенгайтириш кўзда тутилган.

Афсуски, илғор хўжаликларнинг тажрибаси жуда суст оммалаштирилмоқда. Барча имкониятлар бўла туриб, бир қатор районларда, колхоз ва совхозларда ғанимат дамлар бой берилмоқда. Айниқса, Бўстонлиқ ва Паркент районларида бу борада амалга оширилаётган ишлар суръати мутлақо талабга жавоб бермайди.

Калинин, Тошкент, Бекобод районлари хўжаликларида ҳам кўчат экиш ишларига етарли эътибор берилмаяпти.

Узумзорларни кенгайтириш ва янги ток кўчатлари ўтқазиш борасида ҳам қолоқликка йўл қўйилмоқда. Янгийўл районида 100 гектар ўрнига 16 гектар, Бекобод районида 30 гектар ўрнига эндигина бир гектар, Бўстонлиқда эса 20 гектар ўрнига икки гектар ерга янги ток кўчатлари ўтқазилди холос. Пискент райони боғбонлари эса дарахт экишга шошилмаяптилар. Ваҳоланки, бу йил 20 гектар узум боғ яратиш белгиланган.

Боғ яратишда энг қимматли вақтлар ўтиб бормоқда. Ҳозир бу ғанимат дамлардан самарали фойдаланиш учун барча имкониятларни ишга солиш керак.

• Касаба союз ҳаёти: қайта қуриш йўлидан

КАБИНЕТ УСУЛИДАН КЕЧИНГ

Областнинг юздан ортиқ қурилиш ташкилотлари касаба союз комитетлари КПСС XXVII съезди ва СССР Касаба союзларининг XVIII съезди талаблари асосида қайта қуришга раҳбарлик юзасидан меҳнат коллективлари олдида ҳисоб бердилар. Яқинда бўлиб ўтган қурилиш ва қурилиш индустрияси ишчилари касаба союзи область комитетининг пленумида ҳам шу масала муҳокама қилинди. Комитет раиси Ш. У. Ёқубов қайта қуриш шароитида тармоқ касаба союз ташкилотлари фаолиятига раҳбарлик бўйича область касаба союз комитети президиуми олиб бораётган ишлар тўғрисида ҳисобот доклад қилди.

Пленумда сўзга чиққан нотиқлар область касаба союз комитети ва унинг президиуми фаолиятига аниқ баҳо бердилар: қайта қуришга раҳбарлик ҳали етарли даражада эмас. Президиум зиммасига ўз иш услуби ва бутун ташкилий фаолиятини қайта кўриб чиқиш, асосий эътиборни меҳнат коллективларига қаратиш, ҳар бир касаба союз аъзосининг активлигини ошириш вазифаси юкланди.

— Бўлинмамизда бўлиб ўтган касаба союз йиғилишларида сўзга чиққан нотиқлар,— деди «Главташкентстрой»га қарашли 8-қурилиш тресги касаба союз комитети раиси, область касаба союз комитети ташкилий-оммавий ишлар комиссияси аъзоси В. Сколотов,— пассивлик ва ташаббуссизлиги учун саккиз нафар сайлаб қўйилган активни трест касаба союз комитети составидан чиқаришни талаб қилдилар. Улар орасида коммунистлар ҳам бор эди. Бу коммунистлар касаба союзга партия раҳбарлигини амалга оширадилар, деган умидда комитет аъзолигига сайланган эдилар. Лекин улар ишончни оқламадилар. Албатта бу ўринда комитетнинг ҳам айби бор. У сайлаб қўйилган ҳар бир аъзонинг фаол ишлаши устидан етарлича назорат қила олмади, берилган топшириқларнинг қандай бажарилаётганлигини текшириб бормади.

Туб иқтисодий ислоҳот амалга оширилаётган ҳозирги шароитда касаба союз комитетлари составида энг актив ишчилар, инженер-техник ходимлар, хизматчилар иш олиб боришлари керак. Улар коллективни зиммадаги вазифаларни муваффақиятли бажаришга сафарбар эта олишлари, меҳнаткашларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда қатъий позицияда туришлари лозим. Сўзга чиққан нотиқлар шу фикрга алоҳида урғу бердилар.

Ишлаб чиқариш билан бирга социал масалаларни ҳал этиш, нормал иш ва турмуш шароитларини яратиб бериш ҳам касаба союз комитетларининг энг муҳим бурчидир. Бу йўналишда область касаба союз комитети олиб бораётган ишлар ҳали талаб даражасида эмаслиги пленумда уқтириб ўтилди.

Ҳамон ишнинг кабинет усулидан, мажлисбозликлардан воз кечилмаяпти. Президиум мажлисларида кўрилаётган кўпгина масалалар олдиндан чуқур ўрганилмайди, қабул қилинаётган қарорлар эса конкрет бўлмайди. Пленум қатнашчилари барча ташкилотчилик ишлари марказини бевосита меҳнат коллективларига, план ва мажбуриятлар тақдири ҳал бўлаётган жойларга кўчиришни таклиф этдилар.

— Область касаба союз комитети аъзоларини биз корхоналарда кам кўрамиз, — деди «Главташкентстрой»га қарашли транспорт ишлаб чиқариш бошқармаси касаба союз комитети аъзоси, 6-автокорхона автослесари В. Кузнецов.— Кейинги бир ярим йил мобайнида область касаба союз комитети секретари Н. Я. Жаровадан бўлак ҳеч ким коллективимизда бўлмади. Айни пайтда комитет ва президиум аъзолари активлигини ошириш устида ҳам кам қайғурилмоқда. Мен область касаба союз комитети ревизия комиссиясининг аъзосиман. Лекин менга кейинги бир ярим йил ичида бирон марта топшириқ беришганини эслай олмайман. Таклифларимиз эса кўп ҳолларда эътиборсиз қолади.

Йўл қўйилган камчиликларнинг кўпчилигида область касаба союз комитети раиси Ш. У. Ёқубов, секретарь Н. Я. Жарова, ташкилий-оммавий бўлим мудири А. Ф. Никифоровнинг айби борлиги юз-хотир қилмай гапирилди. Президиум ва область касаба союз комитети бўлимлари ўз ишларини хўжалик юритишнинг янги шароитларига мослаб қайта қуролмаяптилар. Энг илғор цех ва касаба союз группалари тўплаган тажрибалар умумлаштирилиб кенг ёйилмаяпти.

Касаба союз органлари коллектив шартнома мажбуриятларига қандай риоя этилаётганлиги устидан қаттиқ назорат ўрнатишлари, хўжалик раҳбарларига нисбатан талабчанликни оширишлари керак. Лекин кўпгина касаба союз комитети раислари бу вазифаларининг уддасидан чиқа олишмаяпти. Улар хўжалик раҳбарлари билан муомалани бузиб қўйишдан чўчимоқдалар, принципсизлик қилмоқдалар. Ўтган йили тармоқ бўйича 141 та тадбир бажарилмай қолди. Бу тадбирлар коллектив шартномада кўзда тутилган эди. Эндиликда бундай ҳоллар билан келишиб бўлмайди.

Пленум қатнашчилари қурилиш майдонларида, қурилиш индустрияси корхоналарида шикастланиш даражаси пасаймаётганлигидан ташвишланиб гапирдилар. Айниқса бундай кўнгилсиз ҳодисалар «Главташкентстрой» бўлинмаларида тез-тез учраб турибди. Касаба союз комитетлари эса меҳнатни муҳофаза этиш масалалари билан жиддий шуғулланмаяптилар.

Президиум ва область касаба союз комитети бўлимлари демократия ҳамда ошкораликни кучайтириш, ишлаб чиқариш-иқтисодий ўқувини ташкил этиш бўйича ҳам ҳали кўп иш қилишлари керак. Туб иқтисодий ислоҳот шароитида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, объектларни сифатли топшириш, шартнома мажбуриятларини бажариш ниҳоятда муҳим вазифа эканлиги пленумда алоҳида уқтириб ўтилди. Ҳозирча тармоқдан олинаётган фойда етарлича эмас.

Президиум ва область касаба союз комитети, ишлаб чиқариш-оммавий ишлар бўлими (Т. М. Маслова) мавжуд имкониятларни ишга солишда, қувватлардан самарали фойдаланишда, қурилиш суръати ва сифатини ўстиришда зарур даражада ташкилотчилик қилмаяптилар. Тармоқда социалистик мусобақани ташкил этиш ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги эслатиб ўтилди. Мусобақага якун ясалганда меҳнат коллективларининг дам олиши қай даражада уюштирилаётганлиги, физкультура ва спорт ишларини ривожлантириш қандай йўлга қўйилганлиги ва бошқа зарур пунктлар ҳисобга олинмайди.

Пленумда область касаба союзлари Совети раиси А. В. Браилов сўзга чиқди.

Область Совети ижроия комитетининг кўчма мажлиси

ЭКОНОМИКА ОРҚАДА, ТУРМУШ ШАРОИТИ ПАСТ

У ёки бу маҳаллий Советнинг фаолиятига баҳо бериш учун ортиқча уриниш шарт эмас, территориядаги иқтисодий ва социал-маданий аҳволнинг ўзи аниқ ва холис баҳодир. Область Совети ижроия комитетининг жойларда ўтказилаётган кўчма мажлисларида шу принципга амал қилиняпти.

ЯҚИНДА Оққўрғон районида бўлган мажлисда аввал халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ва маданиятга оид аҳвол муҳокама қилинди. Райондаги 46 та мактабдан 33 таси шунчаки мослаштирилган бинода жойлашган. 10 та мактаб биноси энг оддий талабларга ҳам жавоб беролмайдиган даражада, 3- ва 34-мактаблар эса аллақачон бузиб ташланиши, уларнинг ўрнига қурилган янгилари эса кейинги йили ишга тушиши керак. Ҳозир 34-мактаб қурилиши давом этмоқда, уни ҳатто шу йилнинг ўзида фойдаланишга топшириш мўлжали бор. Аммо 3-мактаб масаласи жумбоқ бўлиб турибди. Нима учундир унинг лойиҳа-смета ҳужжатларини 1989 йилнинг май ойига тайёрлаш, қурилишни эса 1990 йилда бошлаш планлаштирилган.

Райижроком, халқ маорифи бўлими ва база ташкилотлари мактабларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга эътибор бермай қўйишган. Шароит йўқлиги учун ҳозир 18 та мактаб олти ёшлиларни қабул қила олмайди. Кейинги беш йил давомида фақат биттагина типовой мактаб қурилди, холос. «Оққўрғон» совхозидаги (директори ўртоқ А. Ковшутов) 22-мактаб эса ўн йилдан бери қуриляпти-ю, ҳамон охири кўринмайди.

Районда 49 процент бола боғча-яслиларга қабул қилинган. Область бўйича эса бу кўрсаткич 42 процент. Демак, райондаги аҳвол бир мунча дуруст экан-да. Йўқ, аксинча. Боғчаларда ўрин кам бўлса ҳам болаларни қабул қилавериш ҳисобига процент ошиб кетган. Аслида боғчаларда шароит ёмон. Бунинг устига 57 боғчадан фақат 15 таси типовой, холос.

Колхоз ва совхозлардаги боғчалар, айниқса хароб. Жумладан «Ленинобод», «Коммунизм», Куйбишев номли, Ҳ. Олимжон номли, Навоий номли колхоз боғчаларида иситиш системалари йўқлиги учун санитария-эпидемиология станцияси уларни қишда ёпиб қўяди. Охунбобоев номли колхоз боғчасини капитал ремонт қилиб, кенгайтирмаса бўлмайди. Тежаш мақсадида колхоз раисининг кўрсатмаси билан болалар икки ўрнига бир группада тарбияланмоқда. Каравот, стол-стул етишмайди. Ўйинчоқлар йўқ. Бир ёшдан 6 ёшгача бўлган болаларнинг ҳаммаси битта хонада, бир тарбиячи ихтиёрида. Хуллас, таълим-тарбия ишлари хусусида бир нарса дейиш ўринсиз.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш ҳам талаб даражасида эмас. Ачинарлиси шуки, юқумли сариқ касаллиги, айниқса игна, шприц ва қон қўйиш орқали ўтаётган турлари кўпайиб кетмоқда. Сабаби — шунчаки, ҳафсаласизлик, масъулиятсизлик. Даволаш-профилактика муассасалари оддий санитария нормаларига риоя қилинмайди, медицина асбоблари стерилизация қилинмайди. Медицина ходимларининг бепарволиги, болаларни ўз вақтида эмламаётганликлари туфайли қизамиқ касали ҳам кенг тарқалмоқда.

Район Совети ижроия комитети ҳам, хўжаликларнинг раҳбарлари ҳам қишлоқда маданий-маърифий ишлар билан шуғулланмайдилар. Ҳамма кутубхона ва клуб муассасалари ё қишлоқ Совети ё колхоз клубларида жойлашган.

«Ленинобод» колхози клубидаги тўгаракларга мўлжалланган хоналарнинг ҳаммасини хўжалик правлениеси эгаллаб олиб, клуб учун битта иситилмайдиган хонани ажратиб берибди. Вотинцев номли колхоз клубининг фойеси омбор вазифасини ўтамоқда. Ҳозир бу ерда Тошкент шаҳар Фрунзе район савдо марказининг (!) совутиш агрегатлари авайлаб сақланмоқда. Клуб хоналарига колхоз правлениеси жойлашиб олган.

500 ва ундан ортиқ аҳолиси бўлган 36 та аҳоли пунктидан 28 тасида кинофильм намойиш қилса бўладиган жой йўқ. Чунончи, Вотинцев номли колхознинг Эски Алимкент участкасида 3 мингга яқин одам яшайди, аммо кинохона йўқ. Навоий номли колхознинг Қўштамғали участкаси, Ҳ. Олимжон номли колхознинг Қўштепа участкасида ҳам аҳвол шундай.

Бир сўз билан айтганда район аҳолисининг ҳозирги турмуш даражаси, уларга кўрсатилаётган хизматлар савияси, қилинаётган ғамхўрликлар бугунги кун талабига жавоб беролмайди. Айниқса, медицина, боғча ва маиший хизматларнинг ночорлиги хотин-қизларнинг меҳнат ва яшаш шароитларининг оғирлиги сабаб бўлаётир. Зотан, хотин-қизларнинг ўз жонларига қасд қилиб, ўзларини ёқиб юбориш ҳоллари Оққўрғон районига ҳам етиб келганлиги бежиз эмас. Тўғри, бундай ҳунук воқеанинг рўй беришига аввало медицина ходимлари сабабчи бўлдилар, улар беморнинг руҳий ҳолатидаги ўзгаришларга бефарқ қарадилар. Аммо бу хунук воқеа фақат медицина ходимлари учун эмас, балки барча партия ва совет органлари, хўжалик раҳбарлари учун ҳам жиддий сабоқ бўлмоғи керак.

Жойларда хотин-қизлар советлари номига тузиб қўйилган, амалда ҳеч қандай иш қилмайди. Бунинг учун аввало партия ташкилотлари айбдордир. Чунки, улар хотин-қизлар советларининг раислари билан ҳисоблашмайдилар, уларнинг фикрига қулоқ солмайдилар. Партия, совет ва хўжалик органлари раҳбарлари одамлар билан ишламай қўйишган. Хонадонларда, оилалар даврасида бўлмайдилар, уларнинг дардлари, орзу-истаклари, талабларини ўрганмайдилар, турмуш шароитлари билан чуқурроқ танишмайдилар. Ҳолбуки, бу нарсаларни аниқ билмай туриб хўжаликни муваффақиятли бошқариш, иқтисодий ва социал-маданий ривожланишни таъминлаш мумкин бўлмайди.

Район экономикаси ҳам йил сайин оқсамоқда. Кўпгина колхозларнинг молиявий аҳволи жуда чатоқ. «Озод», «Коммунизм» ва Охунбобоев номли колхозларнинг қарзлари муддатлари чўзилиб кетганлиги учун банк кредитларидан фойдаланиш ҳуқуқларидан маҳрум қилиндилар.

Ҳозир ҳамма районларда дала ишлари қизитиб юборилди. Оққўрғонликлар эса суст ҳаракат қиляптилар, ерлар ҳали ҳам экишга тайёр эмас. Аҳвол шундай давом этса, бу йил ҳам ўтган йилгидек барча планлар барбод бўлади.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

• ЧОРВАЧИЛИК МУАММОЛАРИ

ЧЎПОН ЭЪТИРОЗЛАРИ

ОҲАНГАРОН районидаги «Ангрен» совхозида бўлганимизда кўп чўпонлар билан суҳбатлашдик. Улар аввалига бизга ишларимиз жойида яйловда бинойидек юрибмиз, дейишди. Лекин, уларнинг кайфиятларидан нималардандир қийналишаётгани кўриниб турарди. Ниҳоят, сочи яйловда оқарган, хўжаликнинг илғор чўпонларидан бири Самад Ўрозалиев чорвадорларнинг дил сўзларини очиқ айтди. Унда яйловдаги жуда катта муаммолар ҳақида гапирилди. Шунинг учун қуйида Самад аканинг гапларини айнан беришга қарор қилдик.

БУ чўпон дегани айланиб ҳам, ўргилиб ҳам яйловидан, отаридан узоқлаша олмас экан. Бизнинг кино ҳам, томоша ҳам шу қўй-қўзи, сизларга айтсам. Яқинда отаримдаги совлиқнинг бири илк бор қўзилаган куни ҳамкасбларим қистови билан идорага тушган эдим. Тушлик бўлмай қайтиб келдим. На илож, кўнгилда. Бировга шаҳар, бировга яйлов ёқади. Шу ерга келсам, кўнглим таскин топади.

Бизнинг совхоз ўзига тўқ, бадавлат. Ҳар йили сабзавот, сут сотиш планларини бажариб келаяпти. Аммо сўнгги кезларда қўзи олиш плани учма-уч бўлиб қолаяпти. Эсимни таниганимдан буён чўпонлик қиламан. Мақтаняпти, демангу ҳамма ҳам қўй ва мол боқиши мумкин. Аммо чўпон бўлавермайди. Чўпонликнинг ҳеч қачон айтилмаган, ҳеч қаерда ёзилмаган темир қонунлари бор. Мен ўз ҳаётим мобайнида Чотқол тоғи этакларидаги ҳамма яйловларни қадам-бақадам кезиб чиқдим. Қийинчиликдан кўра қувончли кунларим кўп бўлган.

Аммо бу йил бундай деб айтишга тилим бормайди. Келинг, ҳамонки, бизларнинг ишимиз ҳақида билгани келибсизлар, юрагимни очиб гапирай. Шу денг, кейинги пайтда ишимиз орқага кетаяпти. Раҳбарлар ҳолимиздан яхши хабар олишмайди. Сўзларимга ишонмасангиз, мана менинг ёнимда бригадиримиз Абдували Ҳолтўраев, шерикларим бош чўпонлар Мўмин Умаров, Абдулла Ҳолтўраев, Ҳолмат Йўлдошевлар ўтиришибди. Буларнинг ҳаммаси тажрибали чорвадорлар. Лекин шароит етарли бўлмагач, тажриба ҳам фойда бермай қолар экан. Октябрь ойидан қишлов бошланиб майгача давом этишини яхши биласиз. Бу ярим йил қишлов деган гап. Шунинг учун эрта кўкламдан қишловга етарли миқдорда озуқа жамғариш учун ҳаракат қилиш керак. Қолаверса, қишлов ҳар бир чўпон учун ўзига хос имтиҳон давридир. Қишда чўпонлар ҳам махсус кийим-бош билан таъминланиши керак. Аммо бизга бу нарсалар берилмаётганига анча бўлди.

Хўжалигимизда қўй-қўзилар 1990-йилгача 18 минг бошга етказилиши керак. Аммо сўнгги вақтда қўй-қўзилар кўпайиш ўрнига нобуд бўлиб, камайиб кетаяпти. Ҳозир совхозда жаъми 12 минг 500 бош қўй бор. Бундан 6100 боши совлиқлар. Бу йил ҳар бош совлиқдан 92 тадан соғлом қўзи олишимиз, унинг урғочиларини насл учун қолдиришимиз лозим. Ҳозиргача бунга эришолганимиз йўқ. Сабаби, озуқа йўқлиги, шароит бўлмаганлиги туфайли кўплаб қўзилар нобуд бўлмоқда.

Совхозимизда учта қўйчилик бригадаси бор. Биргина Абдували Ҳолтўраев бошчилик қилаётган ўзимизнинг бригадани олиб кўрайлик. Бу ерда 4780 бошга яқин қўй-қўзи парвариш қилинмоқда. Мана шу биз омонатгина ўтирган бинойимиз бош корпус ҳисобланади.

Абдували шу йил январь ойида бригадир бўлиб ўтгач, шу бино бизга тегиб қолди. Бўлмаса бу ҳам йўқ эди.

— Нега ремонт қилинмаган, дейсизми? — Қиш келгунча директоримиз ҳам, бош зоотехнигимиз ҳам бинони ремонтдан чиқаришга ваъда беришган эди. Ҳатто бу ерни комплекс қиламиз дейишди. Лекин ваъда ваъдалигича қолиб кетди. Чунки комплекс бўлгандан кейин ҳар бир қўйга кунига камида икки килограммдан хашак, 200 граммдан ем берилиши керак эдида. Бизда эса ем у ёқда турсин, қишловга етарли хашак ҳам жамғарилгани йўқ. Бунинг натижасида қўйлар рацион бўйича озиқлантирилмаяпти. Анчаси нобуд бўлаяпти. Совлиқларимиз эса эрта қўзилатишга мўлжалланган. Бу қўйларга ҳеч бўлмаса қўзилаётганда қўшимча 300 граммдан ем бериш керак. Бизда эса умуман ем йўқ.

— Эрта қўзилаётган отарларнинг ҳаммасида аҳвол шундайми, деяпсиз-да? Ҳа, бу ҳақда раҳбарларга айтгандик. Улар қишловга 120 тонна хашак берганмиз дейишяпти. Хашак тўртта отарга бўлиб берилган. Аммо бу озуқа қишловни намунали ўтказиш учун камлик қилишини ҳамма билади-ку! Шу боисдан вазиятни бош зоотехник Аҳмадали Ҳамроевга айтдик. У эса ёрдам бериш ўрнига қовоғидан қор ёғиб, 500 та қўйга бир ойга етказасанлар, деб 500 килограмм ем бердириб юборибди. Бу нима бўлади, ахир. Иложимиз қанча, олишга мажбур бўлдик. Яхшики, бахтимизга қиш илиқ-иссиқ келди. Буёғи баҳор. Ҳадемай қўйларимиз оғзи ўт-ўланга ҳам тегиб қолар. Аммо, ҳали-ҳануз қиш қаҳри қирқилгани йўқ, кечалари совуқ кучли бўлади бу ерларда. Ёқилғи масаласига келганда, декабрь ойи бошларида бир тоннага етар-етмас кўмир ташлаб кетишганди. У бир ойга ҳам етмади. Шу бўйи кўмир йўқ. Яратилаётган шароит тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Жуда оғир. Бизлар-ку майли-я, аммо қўзичоқлар бевақт нобуд бўлаётганига ачинасан киши. Сиртимизда сир бой бермаймиз-у, аммо кўнглимиз йиғлайди. Мана ҳозиргача минг бошга яқин қўзи олдик. Шундан 60 дан зиёди нобуд бўлди. Биласизми, бу очликдан, иссиқ қўра йўқлигидан. Биз қўзичоқларни кўпинча ўз отаримизда олиб ётаяпмиз, акс ҳолда улар қирилиб кетиши, ҳеч гап эмас-да!

— Автолавка, газета-журналлар келадими? — деб сўраяпсизми. Автолавка-ку келишга келади, аммо газета-журналлар йўқ. Яхшиям бахтимизга радио бор экан. Онда-сонда янгиликлар билан танишиб, қўшиқ эшитиб турамиз. Лекин телевизорни қачон кўрганимни ҳозир эслай олмайман.

Гап шундаки, юқоридагилар «Чўпонларга автолавка юборилди», «Керакли нарсалар олиб бориб берилди», — дейишади. Аслида-чи, автолавкада икки қоп ун, гуруч ёки чойдан бўлак ҳеч нарса бўлмайди. Шофёр эса бизлардан машинанинг келганига путёвкага қўл қўйиб беринглар, деб талаб қилади. Бу нарсаларингни нима қиламиз, десак, «менга бериб юборишгани шу», — дейди. Хуллас, «чўпонларнинг олдига бориб келдингми, ҳа бориб келдим», — қабилида иш тутиляпти. Узоқ яйловдаги чорвадорларга эса бу ҳам йўқ. Мана яшаш жойимизни кўриб турибсизлар, хоналар совуқ, иссиқ овқат ташкил этилмаган, очиғи жуда қийин аҳволдамиз.

Мана бир неча йилдирки, пийма, пўстин, ёки калта пўстин келтирилмайди. Пўстин олифтагарчиликка кийиладиган кийим эмас, ишчи кийимимиз. Совуқни сезаяпсизларми? Шу сабабли қўпол қилиб бўлса ҳам ўзимиз пўстин тикиб олаяпмиз.

Мана шунақа гаплар. Ҳозир бу ерга келганимизга икки ойдан ошди, аммо ҳали-ҳануз совхоз директори Яшин Исматов ҳам, бош зоотехник ҳам ҳолимиздан хабар олгани йўқ. Агар улар ўз вақтида келиб бизлардан хабар олиб туришса, биз аминмизки, ҳар қандай мушкул иш ҳам барҳам топиб, чорвачилик совхозимизга шон-шараф олиб келарди. Чунки бу ердаги чўпонлар ҳар қандай ишга қодир кишилар.

Самад Ўрозалиев сўзларини қоғозга туширувчилар:
А. ФОЗИЛОВ,
З. КАРИМОВ.

РЕДАКЦИЯДАН: Самад Ўрозалиевнинг кичик-кичик таклифлари йиғилиб, Чотқол тоғи массивида катта проблемаларни ташкил қилаётир. Балки чўпонларнинг дилида яна бошқа гаплар, таклиф ва мулоҳазалар бордир. Булардан кўриниб турибдики, чўпонларга ҳамма шарт-шароитни яратиб қўйганмиз, деган раҳбарлар ҳамон эскича ишлашяпти, масъулиятни ҳис этишмаяпти. Овуллардаги керосин чироқлари ўрнига электр чироқларини мунтазам ёқиш наҳотки шунчалик қийин бўлса? Чўпонларга бадиий фильмлар намойиш қилиб туришнинг иложи топилмасмикин? Ҳар куни бўлмаса ҳам ҳафтада бир марта газета-журналлар олиб келиш шу қадар мушкулми? Ахир, бир-икки ойлаб газета-журналсиз яшашни, телевизор кўрмай, электр чироқсиз тунни ўтказишни бизнинг даврда тасаввур қилиш қийин-ку!

Қолаверса чўпонларни яйловга юбориб қўйиб, улар ҳолидан, қўйлар аҳволидан хабар олмаслик қайси бир қонунда ёзилган? Барвақт нобуд бўлаётган қўзилар учун ким жавоб беради, ахир? Бу ҳақда хўжалик раҳбарлари, райондаги тегишли ташкилотларнинг мутасаддилари жиддий ўйлаб кўрадилар, деган умиддамиз.

● ЕКАТЕРИНА Кузьнецова Тошкентдаги пласт-масса буюмлари ва рўзғор химияси заводининг илғор бригада бошлиқларидан. Унинг етакчилигидаги пайвандчилар коллективи ишлаб чиқариш планларини ҳамиша ортиғи билан бажаради, ўзаро социалистик мусобақанинг олдинги сафида боради. Моҳир бригадир Е. Кузьнецова жамоат ишларида ҳам фаол қатнашади. У Фрунзе район совети депутати сифатида сайловчилар ишончини оқламоқда.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

ЖАМҒАРМА КЎПАЙМОҚДА

Беш йиллик бошидан бери Тошкент областининг трактор заводи, Ангрен ремонт заводи каби корхоналари «Узэлектромонтаж», «Алмаликсвинецстрой» трестлари, тўқимачилик комбинати, Тошкент бирлашган авиаотрядининг коллективлари моддий-техника ресурсларини тежаш борасида энг яхши натижаларга эришдилар.

Масалан, тракторсозлар рационализаторларнинг тежамкорлик фондига 1 миллион 250 минг сўм қўшдилар. Бу ердаги техника ижодиётида бир ярим мингдан ортиқ киши қатнашмоқда. Ангрен ремонт заводининг, Тошкент тўқимачилик комбинатининг рационализаторлари тежамкорлар жамғармасига миллион сўмдан кўп пул қўшдилар.

Областда 400 та ихтиро ва 25 мингта рационализаторлик таклифидан фойдаланишдан жами 88 миллион сўмдан ортиқ иқтисодий самара олинди.

(ЎзТАГ мухбири).

АДАБИЁТ БАЙРАМИГА ТАЙЁРГАРЛИК

24 март куни республикамизда болалар ва ўсмирлар китоблари Бутуниттифоқ ҳафталиги бошланади. Унда Москва, Ленинград, қардош иттифоқдош республикаларнинг, шунингдек бир қанча чет мамлакатларнинг прозаиклари ва шоирлари қатнашадилар. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. У. Султонова раислигида 15 март куни Тошкентда бўлиб ўтган ташкилот комитетининг мажлисида ана шу адабиёт байрамига тайёргарлик масалалари муҳокама қилинди.

Республикадаги бир қанча ижодий союзлар ва идоралар раҳбарларининг ахборотлари тингланди.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«КАВАРДОН ЭЪТИБОРДАН ЧЕТДА»

ГАЗЕТАНИНГ 1988 йил 5 январь сонида ана шу сарлавҳа билан босилган танқидий мақолада «Политотдел» колхозининг Кавардон участкасида ҳаммом йўқлиги, газ ва ичимлик сув танқислигидан аҳоли қийналаётганлиги, хўжалик раҳбарлари эса қуруқ ваъдадан нарига ўтмаётганликлари баён этилганди.

Коммунистик район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари А. Бойназаровнинг редакцияга йўллаган хатида Оқовул қишлоқ Совети ҳамда колхоз правлениеси газетанинг танқидий чиқишига жавобан конкрет амалий ишлар қилаётганлиги кўрсатилган. Жумладан, колхоз идораси қишлоқ врачлик амбулаториясига бўшатиб берилди. Янги қурилган ҳаммом шу йилнинг биринчи кварталидан кечикмай ишга тушади.

Ҳозир 98-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колонна коллективи 400 ўринли клуб қурилишини бошлади, уни кейинги йили битказиш мўлжалланмоқда. Водопровод тармоқлари ҳам шу йилнинг ўзида ётқазилади.

* * *

УШБУ жавоб газетада босилаётган пайтда Кавардон қишлоғидан «Қуруқ ваъда қачонгача?» сарлавҳали яна бир хат келди. Л. Мансуровнинг ёзишига кўра ўтган йилнинг охирларида қишлоқда телефон алоқаси ўрнатилган эди. Бироқ орадан ҳеч қанча вақт ўтмай, алоқа узилиб қолиб, ҳамон ўнғалмаяпти. Фавқулодда ҳодисалар юз берган пайтларда аҳоли хўжалик ёки район маркази билан боғланолмай қийналяпти. Масалан, январь ойининг ўрталарида ярим тунда қишлоқда битта уй ёниб кетди. Орадан бир ҳафта ўтгач, кеч соат 23 ларда икки болани машина уриб кетди. Алоқа йўқлиги учун шошилинч чора кўришнинг иложи бўлмади.

Район алоқа узели «бу участка бизга эмас, колхозга қарайди», деб ишни ўз зиммаларидан соқит қилишяпти. Хўжалик раҳбарлари эса қуруқ ваъдадан нарига ўтишмаяпти.

Ўйлаймизки, тайёр телефон линиясидаги узилишни тузатиб, алоқани изга солиб юбориш у қадар мураккаб иш эмас. Колхоз буни пайсалга солмай ҳал этишига ишонамиз.

«ТЎЙТЕПАГА ҚАНДАЙ БОРАМИЗ?»

БУ ТАНҚИДИЙ мақола ҳам газетанинг шу сонида эълон қилинган. Унда Водник массивида аҳоли йил сайин зичлашиб бораётганлиги, аммо транспорт хизмати ривожланмаётганлиги таъкидланиб, «Водник—Тўйтепа» автобус маршрутини очиш таклиф этилганди. Аҳа шунда Тўйтепа шаҳри, 2-Қорасув ва Чиғириқ посёлкалари, «Горняк» совхозларидан Водник массивига келиб ишлаётганларга қулайлик яратилган бўларди.

Бироқ область пассажирларни ташиш ишлаб чиқариш тресги бошқарувчисининг ўринбосари В. А. Кимнинг имзоси билан келган жавоб редакцияни, айниқса ариза муаллифлари талабларини мутлақо қаноатлантирмайди. Чунки танқидий мақолада Водник массиви билан Тўйтепа оралиғидаги қатнов машаққатлари, Тошкент ва Қўйлиқ автостанцияларидан қатнайдиган автобуслар эса Водник массивида тўхтамай ўтиши айтилган эди. Автотрест раҳбарлари мақолани яхши ўқишмаган ёки ўқишса ҳам тушунмаган кўринади. Биринчидан, улар Тўйтепага борувчиларга аввал Қўйлиқ автостанциясига келиб Оққўрғон, Бўка, Пискент районларига қатнайдиган автобусларга шу ердан ўтириб кетишни тавсия қиладилар. Водниклар эса худди шу оворагарчиликни йўқ қилиш учун ҳам массив билан Тўйтепа ўртасида янги маршрут очилишини таклиф қилган эдилар.

Иккинчидан, жавобда Янгибозордан Қўйлиқ автостанциясига қатнайдиган янги маршрут очилганлигини рўкач қилиб, бу Водник массиви аҳолисига транспорт хизматини яхшилайди, дейилади. Бу эса масъулиятни эскича йўл билан зиммадан соқит қилишдир.

Балки, Водник — Тўйтепа маршрутини очишнинг иложи йўқ ёки мақсадга мувофиқ эмасдир. Агар шундай бўлса, гапни чалкаштирмай, ҳақиқатни рўй-рост айтиб қўя қолиш керак эди.

«СОҒУВЧИЛАР НЕГА КАМ?»

ГАЗЕТАМИЗНИНГ 1988 йил 3 январь сонида «Соғувчилар нега кам?» мақоласи эълон қилинган эди. Мақолага Тошкент районидаги Ильич номли колхоз правлениеси ва касаба союз ташкилоти номидан жавоб олинди.

Колхоз фермасида соғувчиларнинг меҳнат шароитини яхшилаш учун бир қатор тадбирлар амалга оширилди, дейилади жавобда. Жумладан, ферма ходимларининг фарзандлари биринчи навбатда болалар боғчасига жойлаштирилмоқда. Чорвадорларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш доимий назоратга олинди. Ҳозир фермада дам олиш хонаси кенгайтирилмоқда. Яқинда соғувчилар учун гигиена, физиотерапия хоналари ва сауналн ҳаммом ишга туширилади. Хоналар жиҳозланди.

Фермада соғувчилар меҳнати икки сменада ташкил этилмоқда.

МАКТУБ ЙЎЛГА ЧОРЛАДИ

ЧЕКИНИШ

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДАГИ «ВЛКСМ 60 ЙИЛЛИГИ» СОВХОЗИДА ҚАТОР ОИЛАЛАР ПУДРАТ УСУЛИДА ИШЛАШДАН НЕГА ВОЗ КЕЧМОҚДАЛАР?

РЕДАКЦИЯГА совхоз ишчиси Сотиволди Мамаюсуповдан хат келди. Унда шундай дейилган эди: «Мен 1987 йилда совхоз дирекцияси билан шартнома тузиб, 1 гектар ерда пленка остида эртаги карам етиштирдим. Шартнома бўйича биз давлатга 20 тонна маҳсулот топширишимиз керак эди. Бундан ортиқча олинган карамга эса давлат харид нархида белгиланган баҳодан келган фойданинг 70 процентгача бўлган қисмини хўжалик бизга устама ҳақ— мукофот тариқасида бериши ҳам шартномада кўрсатилган эди. Мен бола-чақам билан меҳнат қилиб, ўша 1 гектар ердан 20 тонна ўрнига 33 тонна маҳсулот олдим. Яъни шартномадагидан 13 тонна кўп карам топширдим. Йил охирига келиб, барча пудратчилар қатори давлатга сотган ортиқча маҳсулотим учун ажратилган қўшимча ҳақни олиш мақсадида совхоз дирекциясига бордим. Лекин, у ерда менга «Сизга ҳақ йўқ, чунки сиз маҳсулотнинг тонна планини бажарган бўлсангиз-да, даромад (пул) планини уддаламагансиз», деб жавоб беришди. Бу гапдан жуда ажабландим. Чунки, биринчидан мен ҳар йили шунча карам экиб, ортиқча сотган маҳсулотим учун ҳеч қандай гап — сўзсиз устама ҳақ олар эдим. Иккинчидан мен совхоз дирекцияси билан тузган шартномада карамнинг тонна плани кўрсатилган. Лекин пул плани қайд этилмаган.

Хуллас, совхоз раҳбарларига учрашдим, РАПОга бордим, ишим битмади. Шунинг учун редакцияга мурожаат қилаяпман. Ёрдам беринг. Кишига меҳнат қилиб, ҳақини ололмаса алам қилар экан».

Биз хатни ўқигач йўлга тушдик. Хўжаликка боргач, масала ойдинлашди. Бунинг тушунарли бўлиши учун мутахассисларнинг бу ҳақдаги фикрларини айнан келтирмоқчимиз.

Г. ЦОЙ — совхоз бош экономисти —ҳақиқатан ҳам биз Сотиволди Мамаюсуповга шартномадан ортиқча топширган маҳсулоти учун аввал келишганидек, 70 процентгача устама ҳақни бера олмадик. Сабаби, у 1 гектар ерда 20 тонна карам етиштириш билан биргаликда совхозга 6 минг сўм даромад келтириши керак эди. Лўндароқ қилиб тушунтирганда, у ҳар килограмм эртаги карамни энг камида 30 тийиндан сотиши лозим эди. Афсуски, С. Мамаюсупов маҳсулотни кеч пишириб, 15 тийиндан сотди. Натижада гарчанд у пландагидан 13 тонна кўп маҳсулот олган бўлса-да, совхозга 5700 сўм атрофида даромад келтирди. Шунинг учун биз унга қўшимча ҳақ беролмаймиз. Чунки, биринчидан пленка остига экилган маҳсулотга кетган сарф-харажат кўп бўлади. Иккинчидан бу маҳсулотни хўжалик қимматроқ нархда сотиб фойда кўрмайдиган бўлса, ортиқча харажатнинг нима кераги бор? Тўғри, авваллари биз пудратчиларга қанча маҳсулотни неча пулдан сотганлигидан қатъий назар уларга 70 процентгача устама ҳақни бераверар эдик. Натижада хўжалик фойда ўрнига зарар кўрарди. 1987 йилдан бошлаб бундай иш усулидан воз кечдик.

Совхоз бош экономистининг гапларида жон бор, албатта. 1989 йилдан бошлаб областимиздаги барча хўжаликлар ўз-ўзини қоплаш, ўзини-ўзи таъминлаш ва тўла хўжалик ҳисобига ўтказилади. Бундай усулда ҳисоб-китобни тўғри қилмай туриб, иқтисодий бақувват бўлмай туриб, ишлаш қийин. Қолаверса, ҳақиқатан ҳам фойда келтирмайдиган экинни пленка остига экиб, ортиқча меҳнат, сарф-харажат қилишнинг кимга кераги бор?! Аммо, С. Мамаюсупов бизга ёзган хатида шартномада даромад планининг кўрсатилмаганлигини алоҳида таъкидлаган. «Агар мен буни билганимда,— деб ёзади у,— шунга қараб ҳаракат қилган бўлардим». Масалага бундай қараганда у ҳақ-ку!

П. САЙДАҲМЕДОВ — совхоз катта экономисти — Хўжалигимизда ҳар бир пудратчи билан тузилган шартнома ва бошқа зарур ҳужжатлар пухта. Уларга қаердан, қайси экин учун ер берилганлиги, сарф-харажатлар мунтазам қайд қилиб борилади. Бизга қайси маҳсулотнинг, у хоҳ эртаги, хоҳ кечки бўлсин, унинг харид нархи махсус кўрсатмага мувофиқ РАПО томонидан юборилади. Биз бригадаларда экилган барча эртаги экин турларининг харид нархини аниқлаб, район агросаноат бирлашмаси билан келишиб, махсус қоғозга ёзиб, бригада бошлиқларининг қўлига берганмиз ва уларга бу маълумотлар билан барча пудратчи оила ва звенолар аъзоларини, албатта, таништиришлари лозимлигини айтганмиз. Ана шу буйруқда пленка остига экилган карамнинг харид нархи 30 тийиндан (бошқа хўжаликларда эса бу 35—40 тийин) қилиб белгиланди. Мен бу ҳужжатни шахсан ўзим 4-бригада бошлиғи Ш. Шодиевга бердим. Билмадим, нега С. Мамаюсупов бундан бехабар қолган.

Ш. ШОДИЕВ — 4-бригада бошлиғи — ҳақиқатан ҳам бизга П. Саидаҳмедов харид нархлари кўрсатилган қоғозни берди. Мен бригадамиздаги барча пудратчиларни бу билан таништирдим. С. Мамаюсуповнинг буни эшитмаганлигини энди билиб турибман. Чунки, бригадамизда ундан бошқа ҳамма бу ҳужжатдан хабардор.

Хўжаликнинг бошқа раҳбарлари, РАПО мутахассислари билан бу масалада бўлган суҳбатимизда ҳам айнан шу мулоҳазалар қайтарилди. Энди савол туғилади. Ким ҳақ? Умуман олганда бу масалада ҳар икки томон ҳам ҳақ. Сабаби, пудратчи — С. Мамаюсупов ўз вақтида янгилик билан таништирилмаган. Қолаверса, совхоз дирекцияси билан тузилган шартномада даромад плани кўрсатилиши лозим эди. Ана шунда пудратчида бу масалада эътирозга ўрин қолмаган бўларди.

Хуллас, бу масалани узил-кесил ҳал қилиш мутасадди ташкилотларга ҳавола. Лекин бизнинг бу ҳақда ўз мулоҳазаларимиз бор. Маълумки, ҳар қандай ишнинг самараси пировард натижага қараб белгиланади. Бизга юқорида совхоз мутахассислари пудратни йилдан-йилга кенгайтираяпмиз, дейишди. Тўғри, 1987 йилда ҳам бу ерда 219 оила билан шартнома тузилган. Афсуски, уларнинг кўпчилиги С. Мамаюсупов каби совхоздан норози бўлиб юришибди.

Майли, бу ҳақда сал кейинроқ. Биз хўжаликда 2—3 марта бўлиб, шунга ишонч ҳосил қилдикки, ишни олға силжитиш учун ҳали чинакамига на одамларда, на раҳбарларда ҳаракат кўринмаяпти. Шунинг учун ҳам совхозда сурункасига бир неча йиллардан буён план бажарилмаяпти. Масалан, 1987 йилда давлатга 3980 тонна сабзавот сотилиб, план 52,5 процентга, 665 тонна картошка сотилиб, 55,4 процентга уддаланди. Пиёздан бошқа биронта сабзавот турини етиштириш плани бажарилмаган. Экинларни жойлаштириш бўйича йил бошида белгиланган картограмма қўпол равишда бузилган. Масалан, 90 гектар ўрнига 10 гектар ерда бодринг экилиб, ҳар гектаридан бор-йўғи 34 центнердан маҳсулот олинганлигини қандай баҳолаш мумкин? Ёки 45 гектар ўрнига 15 гектар ерда сабзи экилди. Раҳбарлар бу экинлар ҳисобига ҳам пиёз етиштиришди. Ўтган йили пландаги 23 гектар ўрнига 73 гектар пиёз экилди ва бу борадаги план 321 процентга бажарилди. Умуман совхоз бўйича давлатга сотилган 3980 тонна сабзавотнинг деярли ярмини фақат пиёз ташкил этади. Яна бир ғалати факт. Совхозда 1987 йилда кечки экинлар ҳисобига бор-йўғи 60 тонна маҳсулот олинди.

Сабзавот етиштиришга кетаётган сарф-харажат ҳам ошиб бораяпти. Ўтган йили 1 центнер маҳсулот пландаги 10 сўм 70 тийин ўрнига 21 сўмга, картошка эса 20 сўм 34 тийин ўрнига 31 сўм 26 тийинга тушди. Хўжалик иқтисодий жиҳатдан заифлашиб бормоқда. Ҳозир совхознинг давлат олдидаги қарзи нақд 3 миллион 200 минг сўмдан ортиқдир.

Кўриниб турибдики, совхозда ҳал қилинишини кутиб турган ўткир муаммолар жуда кўп. Афсуски, бу масалалар билан жиддийроқ шуғулланиш ўрнига мутахассислар майда-чуйда, икир-чикир ишлар билан чегараланиб қолишмаяптимикин?... Акс ҳолда ишда озгина бўлсада ўзгариш бўлиши лозим эди-ку! Хўжаликдаги юз берган мураккаб вазият, парокандалик ҳақида Оржоникидзе район газетасида кетма-кет бир нечта танқидий мақола эълон қилинди. «Тошкент ҳақиқати» газетасида эса 1987 йил сентябрь ойида ёзилди. Лекин, бу танқидлардан тегишли хулоса чиқариб олинмаяпти.

— Ўзим совхознинг қурилиш бригадасида ишлайман. Бўш вақтимда бола-чақам билан ер олиб ишлар эдим. Билсангизми, энди охиргиси. Далага чиқиш йўқ...

Бу гапларни бизга Сотиволди Мамаюсупов айтди. Минг афсуски, совхозда жуда кўпчиликдан ана шундай мулоҳазаларни эшитдик. Одамлар пудратдан безиб қолишяпти.

Умуман бу нуқсон фақатгина шу совхозга хос эмас. Ҳозирги кунда областимиздаги кўпгина колхоз ва совхозларда меҳнатни ташкил этишнинг пудрат усули номига, хўжакўрсинга ташкил этилмоқда. Пудратчи звенолар, оилалар билан етарли иш олиб борилмаяпти. Пудратчилар билан тузилган шартномалардаги мажбуриятлар виждонан, тўлиқ бажарилмаяпти. Буларнинг ҳаммаси экинлар ҳосилдорлигининг пасайиб кетишига, гектар-гектар ерлар умрининг бекорга ўтишига сабаб бўлмоқда. Шу боис қатор хўжаликларда қатор оилалар пудратдан воз кечишмоқда.

Бу жуда жиддий масала. Меҳнатни ташкил этишнинг илғор формаларини жорий этмай туриб, ишда олға силжиш бўлмаслигини тажрибалар кўрсатиб турибди. Шундай экан, пудрат ҳақида ҳадеб гапиравермасдан, унинг асл моҳиятини одамларга тушунтириш, бу усулни амалда ривожлантириш керак.

Ф. МУҲИДДИНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ АМАЛДА

Суратда: қозоғистонлик санъаткорлар. В. ЧЕКУНОВ фотоси.

СССР халқ артисти Асанали АШИМОВ:

«ИНСОН ДЎСТЛИККА ТАШНА»

ЎЗБЕК ва қозоқ санъаткорларининг дўстона алоқалари йилдан-йилга мустаҳкамланиб бораётир. Бунга Мухтор Авезов номидаги қозоқ Давлат академик драма театри билан Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театри ўртасидаги ижодий алоқалар ҳам яққол гувоҳлик беради.

Шу кунларда қозоғистонлик бир группа санъаткорлар Тошкентда меҳмон бўлиб туришибди. Улар 15—16 март кунлари Ҳамза номли театрда қозоқ адибаси Олтинсоч Жаҳонованинг «Ҳазрати аёл» спектаклида ўзбек актёрлари билан ёнма-ён саҳнага чиқиб, маҳоратларини намойиш этдилар. Ижодий ҳамкорликда талқин қилинган мазкур саҳна асарини кўп сонли санъат ихлосмандлари қизиқиш билан қарши олишди.

— Коммунистик партия ва ҳукуматимиз қардош халқларнинг интернационал дўстлиги ва миллий маданиятларнинг равнақига жуда катта эътибор билан қарамоқда,— дейди М. Авезов номидаги театр директори ва бадиий раҳбари, СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати Асанали Ашимов.— Шу нуқтаи назардан ўзбек ва қозоқ саҳна санъати усталарининг ижодий алоқалари тобора ривожланаётганлиги, театрларимизнинг гастроллари ташкил қилинаётганлиги, пьесаларни саҳналаштиришда режиссёр ва актёрлар ҳамкорлигини йўлга қўйиш ўзига хос анъанага айланаётганлиги санъаткорлар дунёқараши ва маҳоратининг ошишида, янги режиссёрлик ва актёрлик ечимлари, ижро усулларининг кашф этилишида яхши самара бераётир.

Шу ўринда 1983 йилда Ҳамза театрининг Олмаотада, бизнинг коллективимизнинг эса Тошкентда ўтказган гастроллари ҳар жиҳатдан фойдали бўлди деб ўйлайман. Тағин шу нарса эътиборга сазоворки, мазкур ижодий сафарлар давомида театримиз санъаткорлари рус ва қозоқ драматургларининг асарлари билан бир қаторда Уйғун ва И. Султоннинг «Алишер Навоий» драмаси ва С. Аҳмаднинг «Келинлар қўзғолони» комедиясини ҳам ўзбек томошабинларига тақдим этдилар. Ҳамза театрининг Олмаотада кўрсатган томошалари хусусида ҳам ана шу фикрни айтиш мумкин.

Жамиятимизда қайта қуриш амалга оширилаётган, ошкоралик ва демократия тобора кенг қулоч ёзиб бораётган шароитда совет кишиларини юксак идеалларга садоқат руҳида тарбиялашда биз, санъаткорлар зиммасига ғоят масъулиятли вазифалар юклатилмоқда. Шунинг учун ҳам мамлакатимиздаги театрлар фаолиятини қайта қуриш ва такомиллаштириш мақсадида ижодий коллективлардан 80 таси эксперимент иш усулига ўтказилди. Кўпгина масалаларни ҳал қилишда уларга мустақиллик ҳуқуқи берилди. Эндиликда ғоявий-бадиий жиҳатдан бақувват саҳна асарларини кўпайтириш ва томошабинлар билан ишлашнинг самарали шаклларини қидириб топишга интилиш кучаймоқда. Шу боисдан ҳам Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари ичида биринчи бўлиб янгича иш усулига ўтган театримизда ҳозирги давр томошабинларининг талаб ва эҳтиёжларига жавоб берадиган асарлар яратиш учун анча қулай шароит юзага келди. Табиийки, бундан коллектив барча аъзоларининг моддий ва маънавий манфаатдорлиги ошди.

Қозоқ драматурги О. Жаҳонованинг «Ҳазрати аёл» асари унинг драматургиясидаги дастлабки қадамидир. Шунга қарамай замонавий мавзудаги бу асарда ҳалоллик, ахлоқий поклик ва оилавий бахт хусусида қизғин баҳс юритилади. Бу асарни ёзувчи Н. Фозилов ўзбек тилига таржима қилиб, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, режиссёр Р. Ҳамидов томонидан саҳналаштирилганидан беҳад мамнунмиз. Шуниси диққатга сазоворки, биз ҳам бу спектаклни репетиция қилиш жараёнида ҳамкасбларимиз билан тез тил топишиб кетдик. Асардаги етакчи ролларни СССР халқ артистлари, СССР Давлат мукофотининг лауреатлари Фарида Шарипова, Идрис Ногайбоев, Қозоғистон ССР халқ артисти Собит Ўрозбоев, республикада хизмат кўрсатган артистлар Чўлпон Бойгобилова, Тилактес Майрамов, Солиҳа Хўжакова ва бошқалар маҳорат билан ижро этдилар.

Маълумки, ўзбек ва қозоқ театрлари атоқли санъаткорлар яратган ўзига хос ва бой анъаналарга эга. Қозоғистонда Қалибек Қувончбоев, Серке Хўжамқулов, Элибой Умурзоқов, Куляш Бейсеитова, Шакен Айманов сингари санъаткорларни халқимиз нечоғлик эъзозласа, А. Ҳидоятов, Ш. Бурхонов, С. Эшонтўраева, З. Муҳаммаджонов каби саҳна усталарининг номини ҳам шу қадар меҳр-муҳаббат билан тилга олади. Бу атоқли санъаткорларнинг ижодий анъаналарини эндиликда ёшлар дадиллик билан давом эттираётганлиги кишини қувонтиради.

Бир қатор кинофильмларни суратга тушириш ва актёр сифатида ролларни талқин қилиш чоғлари ҳамда турли йиғилишларда мен Н. Раҳимов, О. Норбоева сингари актёрлар, Л. Файзиев, Ш. Аббосов, Р. Ботиров, Э. Эшмуҳамедов, Қ. Камолова, Д. Салимов каби таниқли ўзбек кинорежиссёрлари билан яқиндан дўстлашиш, улар билан ижодий мулоқотда бўлганимдан беҳад хурсандман. Энди эса театрга ишга ўтгач, бу соҳада ҳам кўпдан-кўп дўстлар орттирмоқдаман. Дарҳақиқат, тириклик мавжуд экан, инсонда дўстлик ва меҳр-муҳаббатга ташналик туйғуси ҳеч қачон сўнмайди. Ахир киши ҳаётда маслакдош дўстларисиз бирон-бир муваффақиятга ҳам эришиши осон эмас-да! Шу маънода мен театрга келгач, режиссёр сифатида Ғ. Мусреповнинг «Омонгелди» драмаси, Гоголнинг «Ревизор» комедиясини саҳналаштирган бўлсам, бу асарларнинг муваффақиятида яқин дўстларимнинг ҳам бевосита ҳиссаси бор, деган фикрдаман.

Фурсатдан фойдаланиб, бир дарёдан сув ичиб келаётган қондош ва жондош ўзбек ва қозоқ халқларининг дўстлиги ҳамиша ям-яшил дарахтдай яшнаб туришини, шаклан миллий ва мазмунан социалистик маданиятимиз тобора камол топишига тилакдошлигимни айтмоқчиман.

Қозоғистонлик санъаткорлар Ҳамза номли театр саҳнасида ўз маҳоратларини намойиш қилиш билан бир қаторда ҳамкасб дўстлари билан ижодий учрашувларда қатнашдилар. Пойтахтимиз ва областимизнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар. Хусусан, Бўстонлиқ райони меҳнаткашлари билан бўлган учрашувда улар амалга ошираётган ишлари, халқларимизнинг дўстлиги тобора ривожланаётганлигини мамнуният билан сўзлаб бердилар.

Р. ҒАНИЕВ.

ХУШХАБАРЛАР

ЯНГИ МЕТРО ЙЎЛИ

«Ташметрострой» ишчилари Навоий номли ва Ғафур Ғулом номли станциялар ўртасидаги янги участкада рельс ётқизишга киришдилар. Бу иш Криволаповнинг ихтисослаштирилган бригадасига топширилди. Бригада икки туннелда уч километр узунликда рельс ётқизиб чиқиши лозим.

Метро қурувчиларнинг бу йилги ишлари чакки эмас: улар мунтазам равишда графикдан икки ой ўзиб ишламоқдалар. Ўзбекистон линиясининг ҳамма янги станцияларида иш қизғин. Бу линия шаҳар марказини Қорақамиш, ТошМИ, Студентлар шаҳарчаси уй-жой массивлари билан ҳамда «Юбилейний» спорт саройи билан боғлайди.

Илгари хабар берилганидек, «Ташметрострой» Навоий номли станция билан Чорсу станцияси ўртасида мунтазам поезд қатновини 1989 йил ноябрида очиш мажбуриятини олган.

МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИГА ВИМПЕЛЛАР.

Москвадан қувончли хабар келди. Ўрта Осиё темир йўли магистралининг энг яхши бригадалари СССР темир йўллар министрлиги ва тармоқ касаба союзи марказий комитетининг эсдалик вимпеллари ҳамда пул мукофотларига сазовор бўлдилар. Улар бу мукофотларни ўтган йилда эришган юксак кўрсаткичлари учун олдилар. Меҳнат мусобақаси ғолиблари орасида Қўнғирот станцияси, Сирдарё рефрижератор депоси, Тошкент метрополитени коллективлари бор.

(ЎзТАГ).

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

ЛЕЙПЦИГДА КИТОБ ЯРМАРКАСИ

ЛЕЙПЦИГ, 15 март. (ТАСС). Жаҳоннинг 22 мамлакатидан минга яқин нашриёт ва китоб савдоси корхоналари, шунингдек БМТ ташкилотлари қатнашаётган ярмаркага келувчилар китоблар оламига мароқли саёҳат қилмоқдалар.

Совет экспозицияси энг катта бўлимлардан биридир. Унда 3,5 мингдан кўп номдаги китоб бор. Китобларнинг бештасидан биттаси чет тилида чиқарилган. Ижтимоий-сиёсий адабиётлар бўлимига марксизм-ленинизм классиклари асарларининг энг янги нашрлари, партия XXVII съезди ҳамда КПСС Марказий Комитети шундан кейинги пленумларининг материаллари қўйилган. М. С. Горбачевнинг «Қайта қуриш ва мамлакатимизга ҳамда бутун дунёга хос янгича фикрлаш» китоби, унинг сайланма нутқлари ва мақолалари тўрт томлиги ҳамманинг диққатини жалб этмоқда.

ХАЛҚАРО КИНОФЕСТИВАЛЬ ОЧИЛДИ

АНҚАРА. Туркия пойтахтида биринчи халқаро кинофестиваль очилди. Анқаралик томошабинлар ўн бир мамлакатдан келган машҳур кино усталарининг 40 та асари билан танишадилар. Туркия матбуотининг таъкидлашича, СССР ва Италия кинематографиячиларининг ленталари фестивалда етакчи ўринни эгаллайди. Совет кино санъати ушбу кўрикка тўққизта фильм, жумладан Сергей Эйзенштейннинг «Иван Грозний» картинасини тақдим этди.

(ТАСС).

ЭРОН-ИРОҚ УРУШИ

БАҒДОД, 15 март. (ТАСС). Бугун эрталаб Теҳронга тўртта ракета отилди, деб хабар қилди Ироқ ҳарбий вакили. Душанба куни Эрон пойтахтига тўққизта ракета зарбаси берилганди.

Ўтган суткада Ироқ ҳарбий-ҳаво кучларининг самолётлари 62 марта, вертолётлари эса 49 марта жанговар учиш қилди. Душман территориясидаги ҳарбий объектлар ва саноат объектларига ҳужум қилинди. Қўшинлар тўпланган районларга зарбалар берилди. Фронт линияси бўйлаб олиб борилган жанглар чоғида Эрон қўшинлари аскар ва техникадан талафот берди.

Душман Ироқнинг Басра, Сулаймония, Халабжа шаҳарларини, бошқа бир қанча аҳоли пунктларини ўққа тутишда давом этди. Аҳоли ўртасида ўлганлар ва ярадорлар бор.

НИКОСИЯ, 15 март. (ТАСС). ИРНА агентлигининг хабар қилишича, давом этаётган «Қуддус-3» ҳужум операцияси чоғида душманнинг 2.100 ҳарбий хизматчиси ўлдирилган ва ярадор қилинган. Жанглар натижасида Эрон қўшинлари Сулаймония шаҳри районида иккита аҳоли пунктини ишғол этдилар.

Душманнинг Эрон позицияларига ҳужум қилишга уриниб кўрган учта ҳарбий самолёти ҳаво ҳужумидан мудофаа воситалари билан уриб туширилди. Умм-Қаср шаҳрига «ер-ер» классидаги тўққизта ракета ва Ироқ пойтахтига иккита ракета отилди.

Эрон ҳарбий-денгиз кучларининг катерлари Ҳўрмуз бўғозида еттита ажнабий кемани тўхтатиб текшириб чиқди. Эрон ҳарбий самолётлари Форс кўрфази ва Уммон кўрфази устида разведка мақсадларидаги учишларини давом эттирди.

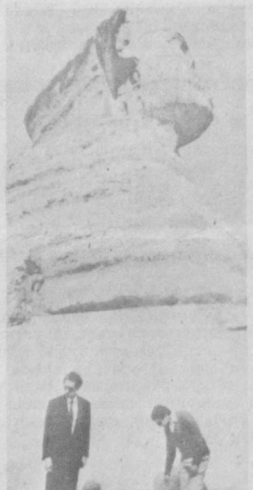

МИСР. Кейинги вақтда қарийб 5 минг йилдан буён қад ростлаб турган ер юзида улкан «умрбоқий» сфинкс бузила бошлади. Мисрлик олимлар ва мутахассислар бунинг сабабини экологик зиддиятлар, чунончи ёдгорлик жойлашган райондаги тупроқнинг яроқсизланиб қолганлиги билан боғламоқдалар. Миср ҳукумати сфинксни сақлаб қолиш учун ЮНЕСКОга мурожаат этди. СУРАТДА: Миср маданият министри Фарук Хни (чапда) ҳамда археология доктори Заки Ҳафас қулаб тушган ёдгорлик қисмини кўздан кечирмоқда.

АП—ТАСС телефотоси.

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ

БАЙРУТ. (ТАСС). Ўтган шанба куни Исроил авиацияси ҳужум қилган фаластинликларнинг Мия-мия лагерида қутқарув ишлари чоғида бинолар вайроналари остидан мажақлаб ташланган яна учта жасад чиқариб олинди. Исроил ҳарбийларининг навбатдаги бу жинояти натижасида, деб ёзади Ливан газеталари, тўрт киши ҳалок бўлди ва ўн бир киши жароҳатланди.

«Ас-Сафир» газетасининг хабарига кўра, ўтган сутка Ливан партизанлари Набатия шаҳри яқинидаги йўлга қўйган минада қўғирчоқ «Жанубий Ливан армияси»нинг бронетранспортери портлаб кетган, Душманнинг яна бир неча солдати ҳам сафдан чиқарилган. Қаршилик ҳаракати жангчилари Шумрия деган жойда Исроил босқинчилари билан улар гумашталарининг қўшма позициясини ўққа тутдилар.

Бугун Ғарбий Байрутдаги энг гавжум кўчалардан бирида портлаш юз берди. Бир киши оғир жароҳатланди.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

● АММОН. Исроил ҳарбий қўмондонлиги Ғазо минтақасига келадиган йўлларни беркитиб қўйиш ва у ерда комендантлик соатини жорий этишга қарор қилди. Исроил босқинчилари ўз хатти-ҳаракатларига мазкур районга «душман унсурлар» кириб келишига тўсқинлик қилиш мақсадидаги «хавфсизлик чоралари»ни баҳона қилмоқдалар. Комендантлик соати 22.00 дан 3.00 га қадар давом этади.

● ОСЛО. Ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатишга доир Совет—Америка Шартномаси икки буюк давлат муносабатларида янги даврни бошлаб берса ҳам, у узоқ давом этадиган қуролсизланиш даврининг бошланиши, холос, деди НАТОнинг Бош секретари Лорд Каррингтон. У шу йилнинг ёзида ўзи эгаллаб турган лавозимдан кетиши сабабли хайрлашув визити билан Норвегия пойтахтига келган эди.

● ДЕҲЛИ. Бангладешдаги ҳукмрон миллий партия 3 март куни қонун чиқарувчи олий органга ўтказилган сайлов натижасида 300 ўринли парламентда 250 депутатлик мандатини олди. Бангладеш парламентига сайлов президент Эршод ҳукумати билан унинг истеъфога чиқишини талаб қилаётган оппозиция ўртасидаги кескин мухолифлик шароитида ўтди. Келишмовчилик энг аввало мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантириш муаммоларига тааллуқлидир. Ҳозирги раҳбарият кўп марта ваъда қилганига қарамай, бу муаммоларни ҳал эта олмаяпти. Бангладешда гражданлик ҳуқуқлари ва эркинликларини чеклайдиган фармонлар, матбуот устидан қаттиқ назорат амал қилмоқда, режим мухолифларидан 2 мингдан ортиқ киши қамоққа ташланган.

(ТАСС, 15 март).

ГДР. Шверин шаҳридаги давлат архивида сақланаётган энг катта ҳужжат 2 минг 600 саҳифадан иборатдир. Бу камёб ҳужжатнинг ёши 248 йилни ташкил этади.

АДН — ТАСС фотоси.

СПИД ТАРҚАЛМОҚДА

ЖЕНЕВА, 15 март. (ТАСС). Дунёда спид эпидемияси тез суръатлар билан тарқалиб бормоқда. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига кўра, бугунги кунда жаҳоннинг 133 мамлакатида спид билан оғриган 81.433 киши рўйхатга олинган, айни маҳалда ҳақиқий беморлар сони 150 минг киши, деб чамаланмоқда.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг экспертлари ҳозир шу хавфли касаллик вируси юққан 5—10 миллион киши борлигини ҳам айтмоқдалар. Экспертларнинг маълумотларига кўра, 1991 йилга бориб шулардан тахминан миллион киши спид билан оғрийди.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг хабарига кўра, шу йил март ойида Қўшма Штатларда спид билан оғриган 53.069 киши, Европа мамлакатларида 10.177 киши, Африкада 9.788 киши рўйхатга олинган.

МИНИСТРЛАР КЕНГАШИНИНГ РАДДИЯСИ

ҚУВАЙТ. Қувайт Министрлар Кенгаши Қўшма Штатларнинг Фаластин озодлик ташкилотининг БМТ ҳузуридаги ваколатхонасини ёпиш тўғрисидаги қарорини қоралади. Оқ уйнинг қарори, дейилади баёнотда, АҚШнинг мажбуриятларига зиддир ва бутун араб миллати ҳис-туйғуларини таҳқирлайди.

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

САНЪАТ ҲАФТАЛИГИ

ЯҚИНДА Чиноз районида санъат ҳафталиги бўлиб ўтди. Унда ҳаваскорлик коллективлари билан бир қаторда таниқли санъат усталари ҳам фаол иштирок этдилар.

Чинозликлар бир неча кун мобайнида Москва Давлат цирки коллективининг ранг-баранг ва қизиқарли программасини томоша қилишди. Алишер Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат опера ва балет Катта театрининг СССР халқ артисти Саодат Қобулова бошчилигидаги бир группа санъаткорлари эса «Октябрь 40 йиллиги», Охунбобоев номли, К. Маркс номли, Энгельс номли колхозларнинг меҳнаткашлари ҳузурида меҳмон бўлишди. Улар ўзларининг шўх куй-қўшиқ ва рақслари билан санъат ихлосмандларига чексиз завқ улашдилар. Айниқса, Ўзбекистон ССР халқ артисти Дилбархон Абдуллаева, республикада хизмат кўрсатган артист Раъно Ҳидоятова, хонандалардан Мақсадой Юнусова, Хайрулла Хўжаев, Шавкат Зиёмуҳамедов, Худойберди Тойиров, Гули Умарова, раққоса Дилбар Нажимоваларнинг чиқишларини томошабинлар зўр қувонч билан қарши олдилар.

Санъат ҳафталигига район марказий шифохонасининг драма тўгараги қатнашчилари Комил Яшиннинг «Нурхон» драмасини тайёрладилар. Уни режиссёр Анвар Сиддиқов саҳнага қўйди. Драмадаги етакчи ролларни М. Рустамова, М. Асқарова, А. Исоқов, А. Орипов Г. Абдусатторова, Н. Тўлаганова, Н. Қурбонова сингари ҳаваскорлар маҳорат билан ижро этдилар.

Р. ҚУДРАТОВ.

ҲАМКОРЛИК НАШРЛАРИ

Республикамиздаги кенжа «Юлдузча» нашриёти улуғ доҳий В. И. Ленинга бағишланган тўпламларни чоп этишга киришди.

«Суюкли бобожонимиз» деб номланган китобча ўтган йили кичик ёшдаги ўқувчиларга тортиқ қилинди. Унда таниқли адиблардан Ойбекнинг «Қадрли сурат» ва Зоя Воскресенскаянинг «Олов» ҳикоялари ўрин олган эди.

Мазкур қизиқарли нашр ҳинд тилида ҳам чоп этиладиган бўлди. Гап шундаки, «Юлдузча» нашриёти Ҳиндистондаги «Франк» фирмаси билан алоқа боғлаб, ўзаро нашрлар айрибошлашни йўлга қўйди. Ана шу келишувга мувофиқ «Франк» фирмаси «В. И. Ленин ҳақида ҳикоялар» туркумидан юқоридаги тўпламни ўз китобхонларига тақдим этади. «Юлдузча» нашриёти эса «Индира Гандининг болалиги ҳақида ҳикоялар» деган китобчани босиб чиқаришни планлаштирди.

С. ОДИЛОВА.

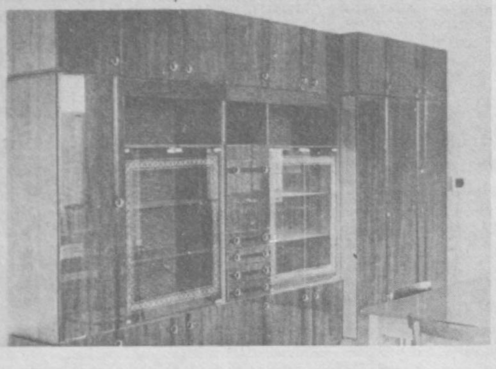

● **ОКТЯБРЬ районида янги очилган 35-мебель магазини хизматидан аҳоли мамнун бўлмоқда. Бу ерда Ўзбекистон ва бошқа қардош республикаларда тайёрланаётган замонавий мебеллар билан савдо қилинмоқда. Суратларда: магазин салонларида.**

Е. БОТИРОВ фотолари.

ЭТНИ ТИРНОҚДАН АЖРАТИШ ҚИЙИН

ТАРБИЯСИ оғир, жиноят содир қиладиган ёшлар асосан нотинч оилалардан чиқиши ҳаммага маълум. Ота-она ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка берилса оила бузилади, болалар қаровсиз қолади, жиноят кўчасига киради. Яқинда штатсиз мухбиримиз Р. Иброҳимов Чилонзор район прокурорининг катта ёрдамчиси Қундуз ИСҲОҚОВА билан учрашиб, шундай нотинч оилалардаги болалар тарбиясига оид айрим муаммолар хусусида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— БОЛА ТАРБИЯСИ — ижтимоий-сиёсий масала. Шахснинг гражданлик туйғуси, меҳнатга онгли муносабати, маънавий камолоти — жамиятнинг мустаҳкамлиги, равнақи шартларидир. Бизда болаларга илм бериш ва тарбиялаш вазифасининг биринчи ўринга қўйилиши шундан. Умумтаълим ва ҳунар мактабларини ислоҳ қилиш, болалар фонди ташкил этилганлиги бунинг далилидир.

Совет жамиятида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг ҳаммаси болалар ва ўсмирлар тарбияси билан бевосита шуғулланади. Нотинч, маънавий бузилган оилалар суд ва прокуратура органларининг доимий эътиборида бўлади. Прокуратура ҳамиша болаликни муҳофаза қилиш қонунлари тарафида туриб иш кўради. Биз вояга етмаганлар иши билан шуғулланувчи комиссия ҳамкорлигида ўсмирлар томонидан ҳуқуқнинг бузилиши билан боғлиқ масалаларни мунтазам кўриб борамиз. Ҳуқуқбузар ўсмирларни ишга, ўқишга жалб этиш билан бирга, уларнинг иш фаолиятларини назоратимиздан қочирмаймиз.

Прокуратурамизга нотинч, маънавий ва ахлоқий бузуқ одамлар асоратида қолган болаларга ғамхўрлик кўрсатиш ва улар ҳуқуқини муҳофаза қилишни сўраб, умид билан ёзилган хатлар келиб туради. Шундай кезларда ота-оналарнинг хулқ-одоби, болаларнинг яшаш шароитларини ҳар томонлама синчиклаб ўрганиб чиқишга тўғри келади. Агар оиладаги муҳит, ота-онанинг юриш-туриши бола тарбиясига, уларнинг нормал яшашига салбий таъсир этаётганлиги маълум бўлса, халқ судига ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилишни сўраб даъво аризаси билан мурожаат қилинади ва шу йўл билан боланинг нормал тарбия топиши учун зарур шарт-шароит яратилади.

Масалан, мана бу оиланинг яшаш шароитига эътибор беринг. Алла Яковлевна Д. исмли аёлнинг тўртта боласи бор. Катта ўғли Олег 17 ёшида жиноят қилди. Кичик ўғиллари Игор, Валентин ва Дималар қаровсиз қолишган. Улар ўз билганларича яшаб, битта тўшакда, ёстиқсиз тонг оттиришади. Кундузи эса она ичиб бўшатган вино, арақ шишалари улар учун ўйинчоқ вазифасини ўтайди. Аҳвол шу даражага боргач, болалар тақдирини ичкиликбоз она ихтиёрига ташлаб қўйиш мумкинми? Бу гўдакларнинг келажагидан нима кутиш мумкин? Очиғини айтганда гўдакларни шу аҳволга ташлаб, ўз айшу-ишрати билан бўлган аёлни, ҳатто она дейишга ҳам тил бормайди. Ичкиликка муккасидан кетиб, тўрт фарзандини кайфу-сафога алмаштирган 38 ёшдаги аёлнинг тақдири ҳар бир кишини ташвишга солади, албатта.

Инсон ва қонун

Ёки бошқа бир мисол. К. Лена қизалоқ ўн ёшда. У болалик гаштини суриш ўрнига кечқурунлари қисиниб-қимтиниб, кўп вақтини қўни-қўшнилар уйида ўтказишга мажбур. Суюқоёқ она эса уйида ёлғиз қолган қизалоғини хаёлига ҳам келтирмай, қаерлардадир санғиб, вақтини хушлайди.

Оиладаги ана шундай аянчли аҳволни кўриб туриб, индамаслик ёки бефарқ қараш одамийликка ҳам, қонунлар мажмуасига ҳам сиғмайди. Шунинг учун бемаъни ҳаёт кўчасига кириб юзтубан кетганлар ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилиб, фарзандлари болалар муассасаларида тарбиялашга юборилади.

Тўғри, фарзандни ота-она бағридан юлиб олиш этни тирноқдан ажратишдек оғир. Суд ҳайъати буни ҳисобга олиб, ишни ҳар томонлама пухта ўрганиб чиққандан кейингина қарор чиқаради. Аммо суд ичкиликбозликни ташлаб, ҳаёт тарзларини қайта тиклаб, ижтимоий фойдали меҳнат билан шуғуллана бошлаган ота-оналарга фарзандларини ўз тарбияларига қайтариб бериш тўғрисида ҳукм чиқариши ҳам мумкин. Бунинг учун вояга етмаганларга васийлик Совети ва вояга етмаганлар иши бўйича инспекциянинг илтимосномаси керак бўлади.

Аммо афсуски, айрим ота-оналар ичкиликбозликни ташламай, ҳеч қаерда ишламай, енгил-елпи ҳаёт кечиришни давом эттиравердилар. Прокуратура бундайларга нисбатан бошқача таъсир чораларини қўллайди. Масалан, оила ва никоҳ ҳамда уй-жой кодексларининг тегишли моддаларига мувофиқ, уларни эгаллаб ўтирган уй-жойларидан кўчириб юбориш ҳақида судга даъво аризаси билан мурожаат қиламиз. Суд уларни халқ хўжалигининг турли қурилишларида меҳнат қилишга юборади. Улар умумий ётоқхоналарда яшашади. Юборилган жойларида ҳалол ва виждонан меҳнат қилиб, нормал ҳаётга қайтганларгина жамиятимизнинг тўла ҳуқуқли аъзоси сифатида ўз уй-жойларига қайтадилар.

● СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

УЙДА ЛИМОН ЎСТИРИШ

«Ҳурматли редакция!

Биз тувакларда турли хилдаги гул ва манзарали ўсимликларни парваришлаб ўстиришни яхши кўрамиз. Ҳозир улар кўм-кўк бўлиб уйимиз чиройига чирой қўшяпти. Булар орасида лимон ҳам бор. Биз уни уруғидан экиб кўкартирганмиз. Энди уни бошқа, каттароқ тувакка ўтказишимиз керак. Бунинг учун тупроқ состави қанақа бўлиши зарур, қандай қилсак яхши ривожланиб, ҳосил беради?

З. МАЛИКОВА,
Алимкент шаҳри».

Мухбиримиз Р. ЙЎЛЧИЕВА бу саволга жавоб беришни **Оржоникидзе районидаги Оржоникидзе номли совхоз цитрусчи агрономи Абдумалик ЁҚУБОВДАН** илтимос қилди.

— Лимон аслида қаламчалардан кўпайтирилади, агар сиз айтгандек, уруғидан кўкартирилса у ёввойи ҳисобланади.

Бу кўчат бир ёшга етгач, март ойларида каттароқ ҳажмдаги тувакка кўчирилади.

Сўнгра чуқурроқ тарелкага ўрнатилиб, устки қисми захлангунча сув қуйилади.

Кўчат уч ёшга етганда эса баландлиги 50—60 сантиметр, тепаси кенг, туби тор қилиб ясалган яшикка кўчирилади. Кейинги суғоришлар яшикнинг устидан бўлади. Лимон қишда ҳафтасига бир марта, март ойларида ҳар 3—4 кунда суғориб турилади.

Хонаки лимонларни ойнавандли ёруғ айвонга қўйган маъқул.

Лимон, айниқса, қишда уйқуга кириш даврида иссиқни ёқтирмайди. Бундай пайтда унга ўртача ҳарорат 6—8 даража бўлиши кифоя.

Лимон май ойидан бошлаб ташқи муҳитга аста-секин ўргатила бошланади. Ёз бўйи ола-чалпак соя жойларга чиқариб қўйилади. У шундай аҳволда то совуқ тушгунича сақланади.

Яхши парвариш қилинган Мейер нави уч ёшга етгач, 15 донагача ҳосил бериши мумкин.

Лимон ғовлаб кетмаслиги учун у вақти-вақти билан кесиб турилади. Ўқ навда 18—20 сантиметр баландлигидан қирқилади. Кейин танадан шохчалар чиқади. Улар ҳаддан ташқари кўп бўлса 5—6 та сиртга ўсганлари қолдирилиб, қолганларини олиб ташлаган маъқул. Бу шохчалар ўсиб пишгандан кейин унинг 2—3 баргича жойи қолдирилиб кесилади. Қолдирилган бўғинлардан яна бачкилар ўсади. Бу бачкилар 8—10 сантиметрга етгач, учлари чеканка қилиб ташланади.

Хонаки лимонлар вақти-вақти билан озиқлантириб турилади. Айниқса, лимон доналари сарғая бошлаган даврда озиқлантириш ғоят зарур тадбир ҳисобланади.

Шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, лимоннинг табиати жуда нозик. Ҳар хил ҳидлар, газ ва водопровод суви бу ўсимликка салбий таъсир қилади.

● Фотоайбнома ●

УЯТ!

ЯНГИЙЎЛ шаҳридаги Ленин номли колхозда 280 ўринли болалар боғчаси қуриб битказилганига бирнеча йил бўлди. Бироқ, у ҳамон фойдаланишга топширилмаяпти. «Облагропромстрой» 1-трести 8-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннаси бунёдкорлари қойилмақом қилиб қуриб қўйган боғчани ишга тушириш нега шунчалик чўзиляпти? Боғча ошхонасига ўрнатилган асбоб-ускуналар созланмаган эмиш! Бунинг айбдори ким — буюртмачи бўлмиш правлениеми ёки қурувчиларми?

Гап худди мана шунда. Буюртмачи билан қурувчи ташкилотлар арзимаган ишни сансолар қилиб, оқибатда тайёр боғча чанг босиб ётибди. Уят! Иккала томонга ҳам!

Суратларда: боғчанинг умумий кўриниши; ошхонадаги аҳвол.

М. КАРИМОВ,
автор фотолари.

СПОРТ

ФУТБОЛ

«Пахтакор» хотира соврини учун республикамиз командалари ўртасида ўтказилаётган мусобақалар давом этмоқда. Куни кеча навбатдаги тур ўйинлари бўлиб ўтди: «Трактор» — «Сельмашчи» — 2:2, «Янгиер» — «Целинник» — 0:0, «Хонқа» — «Соҳибкор» — 2:1, «Зарафшон» — «Динамо» — 2:0, «Ёшлик» — «Сурхон» — 2:0, «Автомобилист» — «Нефтяник» — 0:3, «Навбаҳор» — «Пахтакор» — 5:0, «Металлург» — РФОСММ — 3:1

Биринчи группада Чирчиқнинг «Сельмашчи» командаси 10 очко билан якка пешқадамлик қилмоқда. Иккинчи группада «Нефтяник», учинчи группада эса «Ёшлик» ҳамда «Зарафшон» командалари олдинда боришмоқда.

Яримфиналчилар 23 март куни аниқланади.

ЭРКИН КУРАШ

Наманганда ўтказилган эркин кураш бўйича республика очиқ чемпионати ниҳоясига етди. Унда РСФСР, Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон ҳамда республикамиздан 237 нафар полвон иштирок этди.

Тошкентлик А. Мириков, Р. Идрисов, В. Довженко, С. Твердохлебовлар ўз вазн тоифаларида республика чемпиони унвонига сазовор бўлишди.

ҲАМКОРЛИКНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН ССР ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ ДАВЛАТ АВТОМОБИЛЬ ИНСПЕКЦИЯСИ БЎЛИНМАЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ БИЛАН ЖУРНАЛИСТЛАРНИНГ УЧРАШУВИ

1987 йилда республикамизда 15235 йўл-транспорт ҳодисаси рўй берди, уларда 2462 киши ўлди ва 16459 киши жароҳатланди.

Бу рақамлар Давлат автоинспекцияси раҳбарлари ва масъул ходимларининг редакцияда оммавий ахборот воситаларининг журналистлари билан бўлган учрашувида келтирилди. Учрашув Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ва республика журналистлар союзининг Тошкент ташкилоти томонидан ташкил этилди.

— Бундай тадбирнинг ўтказилиши бежиз эмас, — деди Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрининг ўринбосари, милиция полковниги Т. А. Тўхтаев — ҳозир одамлар маъмурий жазодан ҳам кўра кўпроқ газетага номи чиқиб шарманда бўлишдан қўрқиб қолишди. Кўпинча биз «қандай жазо бўлса беринглар, фақат материални газетага берманглар» деган илтимосларни эшитяпмиз. Хусусан, матбуот орқали амалга оширилаётган ошкоралик туфайли амалдор шахсларнинг маст ҳолда машина бошқариши ва улар қўлга тушгач жазони енгиллатиш ҳақида тавсиянома ёзадиган ҳомий раҳбарлар кескин камайди. Бу яхши, бироқ, йўл-транспорт ҳодисаларининг умуман камаймаётгани ва бунда минглаб одамлар ҳалок бўлаётгани ҳамон ўткир муаммолигича қолмоқда...

Шаҳарларда пиёдалар томонидан содир этилаётган қоидабузарликлар, гавжум чорраҳаларда ерости пиёдалар ўтиш йўлларининг камлиги, магистрал йўлларда сув хўжаликлари, алоқа ташкилотларига қарашли қудуқлар кўплиги ва улар ҳаракат хавфсизлигига жиддий халақит бераётгани каби муаммолар ҳамон ҳал бўлмаяпти. Шунингдек, республикада ҳар уч-тўрт йўл-транспорт ҳодисасининг биттаси болалар иштирокида содир бўлаяпти. Бу борада кўзланган мақсадга эришишда ички ишлар ходимлари матбуот, радио ва телевидение ходимлари билан ҳамкорликда ишлаши самарали бўлур эди.

Мулоқотда Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги Давлат автомобиль инспекцияси бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. Эркабоев, Тошкент шаҳар Давлат автомобиль инспекцияси бошқармасининг бошлиғи Б. В. Путинцев, область Давлат автомобиль инспекциясининг бошлиғи М. М. Аҳмедов ва бошқа масъул ходимлар иштирок этишди. Улар Ўзбекистон телевидение ва радиоси, газета редакцияларининг журналистларидан тушган кўплаб саволларга жавоб бердилар. Айтилган таклиф ҳамда мулоҳазалар бўйича тадбирлар ишлаб чиқиш белгиланди.

Ҳ. АЛИМОВ.

Редактор **Н. НАСИМОВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги М. Қориёқубов номидаги Ўзбек давлат концерт-филармония бирлашмаси

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

21, 22 МАРТ СОАТ 19.30 ДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ, ТУРКМАНИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ

Бобомурод ҲАМДАМОВ

КОНЦЕРТИ

Программада ўзбек классик ва замонавий қўшиқлар, шарқ халқ қўшиқлари ижро этилади.

Билетлар СССР халқлари дўстлиги саройи кассасида соат 14.00 дан сотилмоқда.

ХОНАТЛАСДАН ЁРҚИН ВА ЗАМОНАВИЙ ЛИБОСЛАР

Чўғдек товланувчи бу енгил ва нафис газламадан замонавий мода мухлислари ҳар гал янгидан-янги ечимларда ҳал қилинган фасонларда хилма-хил башанг либослар ансамбли — кўйлаклар, костюмлар, сарафан ва юбкаларни тиктириб киядилар.

Табиий шоҳи газлама — ХОНАТЛАСНИ Сиз Марказий универсал магазиндан, Бош универсал магазиндан, Фрунзе савдо марказидан, «Чилонзор» марказий универсал магазинидан, «Таштекстильшвейторг» магазинларидан, шунингдек, «Перспектива» магазинидан ҳамиша

СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН

«КИЯЛ» АНЪАНАВИЙ ВА ЗАМОНАВИЙ

«КИЯЛ» ХАЛҚ-БАДИИЙ ҲУНАРМАНДЧИЛИК БИРЛАШМАСИНИНГ ОМИЛКОРЛАРИ ҚАДИМИЙ ХАЛҚ АМАЛИЙ САНЪАТИ НАМУНАЛАРИ АСОСИДА ТУРЛИ ХИЛ ЧАВАНДОЗЛИК АНЖОМЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРМОҚДАЛАР.

Колхозлар ва от спорти секциялари бундай чавандозлик буюмларини чекланмаган миқдорда сотиб олишлари мумкин.

Барча масалалар бўйича қуйидаги адресга мурожаат қилинг: Фрунзе шаҳри, Ленин проспекти, 202-уй, «Киял» халқ-бадиий ҳунармандчилик бирлашмаси, чархлаш-нақшлаш буюмлари цехи.

Чавандозлик анжомларини Фрунзе шаҳридаги «Киял» фирма магазинидан сотиб олиш ҳам мумкин.

Баҳоси — 265 сўм.

«КИЯЛ» ХАЛҚ-БАДИИЙ ҲУНАРМАНДЧИЛИК БИРЛАШМАСИ.

ҚИРҒИЗИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.
«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

«Ўзбекбургаз» ишлаб чиқариш бирлашмасининг

ЎРТА ОСИЁ БУРҒУЛАШ ИШЛАРИ БОШҚАРМАСИГА

бурғулаш участкаларида ишлаш учун: бурғуловчилар, бурғуловчи ёрдамчилари, дизелчи-моторчилар, кранчилар, қурилиш касбидаги ишчилар, инженер-техник ходимлар — чуқур қудуқлар бурғулаш бўйича мутахассислар

КЕРАК

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент области, Калинин райони, Свердлов посёлкаси («Самарқанд» автостанциясидан 181, 187-автобуслар билан «Зангиота» бекатигача борилади).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916. 325748; масул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750; БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; идеология — 325778; саноат капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; совет қурилиши — 325733; адабиёт ва санъат — 325553; маданият — 325767; социал масалалар — 325556; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; эълонлар бўлими — 325727.

Р — 08604. А. 1563. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12